

En komparativ analyse af straffeprocessuelle tvangsindgreb i Danmark og England med særligt fokus på overvågning med en terminologisk analyse af udvalgte termer

---

Forfatter: Benedikte Nymann Eriksen
Vejleder: Mette Hjort-Pedersen
Afleveringsdato: 13. januar 2009
Studium: cand.ling.merc.
Uddannelsesinstitution: Copenhagen Business School

Summary

A comparative analysis of coercive measures in Criminal Procedure in Denmark and the United Kingdom with special focus on surveillance legislation, with an analysis of selected terminology

The last decade has revealed an increasing need for national police and intelligence services to cooperate across borders. This has its origin in the increasing internationalization of serious forms of organized crime, such as terror activities, the extensive trade in narcotics and human trafficking. Such developments go hand in hand with technological progress, which constantly provides criminals with new and advanced means of communication. Since it is necessary for national police forces and intelligence services to cooperate, there also needs to be the provision of a translation service between the countries concerned.

The topic of this thesis is coercive measures in Criminal Procedure with special focus on surveillance. The object of the thesis is twofold. In the first part of the thesis, the comparative analysis, the aim is to identify similarities and differences within the area of surveillance legislation in Denmark and the UK. Based on these findings, it is the object of the second part, the terminological analysis, to analyze terminology that causes particular problems in the context of translation and to solve these problems according to different translation strategies. As a part of the terminological analysis I use the terminological knowledge management tool I-term. I use I-term to structure the selected terminology in relevant subject fields and present the terms in concept systems.

The comparative analysis takes its starting point in the English legal system and the terms that I select for further examination are therefore English terms. The reason for this is that in general the UK is ahead of Denmark in surveillance legislation. Since the UK is ahead of Denmark within this field, there is a probability that there are certain measures in UK surveillance legislation that have not yet been considered in equivalent Danish legislation. This could cause challenges to a translator, who is then forced to translate terms that have not yet been introduced in Danish legislation. My research showed that this was indeed the case. The most obvious examples of English surveillance measures which were unknown in the Danish legal system

were found to be 'control order' and 'directed surveillance'. The other terms which I selected for the terminological analysis were, however, known or at least partly known in the Danish legal system.

It was also my hypothesis that there would be more similarities than differences between the two legal systems, because of the increasing cooperation between and closer alignment of the two countries. This hypothesis was also confirmed. However, in spite of similarities between both legal systems, most of the English terms still posed problems in the context of translation.

In my theoretical approach to translation of the selected terminology, I have considered Nida's theory of formal and dynamic equivalence and the degree of equivalence, using Drauskau's equivalence model. The conclusion of the terminological analysis revealed that, in the majority of cases, I selected dynamic equivalence and target language orientation in the translation of the terms under consideration. In the terminological analysis I present different translation strategies e.g. paraphrase, naturalization, loan translation and explicitation. The translation strategies that I used the most were paraphrase and explicitation. These translation strategies correspond well to the attempt to aim for dynamic equivalence and target language orientation.

Indhold

1	INDLEDNING.....	7
1.1	Emneafgrænsning.....	7
1.2	Problemformulering	9
1.3	Hypoteser	9
1.4	Metode	10
1.4.1	Terminologisk arbejdsmetode	10
1.4.2	Oversættelsesteoretiske strategier.....	10
1.4.3	Feltarbejde	11
1.5	Målgruppe	11
1.6	Henvisningsteknik.....	11
1.7	Forkortelser	12
1.8	Opbygning af speciale.....	12
2	OVERVÅGNING.....	15
2.1	Generel introduktion til overvågning	15
2.1.1	Fra almindelig interesse til kontrol	15
2.1.2	Balancen mellem behovet for kontrol og behovet for frihed.....	15
2.1.3	Politiet og Efterretningstjenesterne.....	16
2.1.4	Overvågningslovgivningen i England.....	16
2.1.5	Overvågningslovgivningen i Danmark.....	17
2.2	Grundprincipper for gennemførelse af overvågning	18
2.2.1	Beskyttelse af frihedsrettigheder – England	18
2.2.2	Beskyttelse af frihedsrettigheder – Danmark	18
2.2.3	Nødvendighedstest - England	19
2.2.4	Krav om proportionalitet, mistanke, indikation og kriminalitet – Danmark	19
2.2.5	Retskendelse – Danmark.....	20
2.2.6	Overvågningsindgrebenes tidsmæssige placering i processen.....	20
2.2.7	EU-harmonisering.....	20
2.2.8	Delkonklusion	21
2.3	Gennemgang af centrale engelske overvågningsindgreb	22
2.3.1	Communications data surveillance	22
2.3.2	Interception of communications.....	23
2.3.3	Intrusive surveillance	24
2.3.4	Directed surveillance	24
2.3.5	Control orders	25
2.3.6	Den europæiske kontrolordre.....	27

2.4	Gennemgang af centrale danske overvågningstyper	28
2.4.1	Aflytning	28
2.4.2	Aflæsning.....	29
2.4.3	Iagttagelse	29
2.4.4	Registrering	30
2.4.5	Lokalisering.....	30
2.4.6	Afbrydelse af kommunikation	31
2.4.7	Administrative udvisninger, tålt ophold og udvidet meldepligt	31
3	KONKLUSION PÅ REALIADEL	33
4	DEN TERMINOLOGISKE OG OVERSÆTTELSESTEORETISKE ANALYSE	36
4.1	TERMINOLOGIARBEJDE	36
4.1.1	Formålet med terminologiarbejde.....	36
4.1.2	Hvad er en term?.....	36
4.1.3	Hvad er et begreb?.....	37
4.1.4	Den terminologiske fremgangsmåde.....	37
4.1.5	Termudvælgelsen.....	37
4.1.6	Begrebssystemer	38
4.1.7	Udarbejdelse af definitioner	42
4.1.8	Definitionernes rolle.....	44
4.1.9	Hvor stor vægt skal oversætteren tillægge definitionerne i lovgivningen?.....	44
4.1.10	Inferenserne – generel viden	45
4.1.11	Forskellen mellem terminologiarbejde og oversættelsesarbejde.....	45
4.1.12	Terminologiarbejde i sammenspil med oversættelsesarbejde.....	46
4.2	Oversættelsesteoretisk analyse	46
4.2.1	Hvordan adskiller juridisk oversættelse sig fra almensproglig oversættelse?	46
4.2.2	Oversættelse til et andet sprog, ikke et andet retssystem	47
4.2.3	Målsprogsorientering med fokus på kildesprogets retssystem.....	47
4.2.4	Ækvivalensbegrebet	48
4.2.5	Dynamisk ækvivalens vs. formel ækvivalens	48
4.2.6	Ækvivalens ifølge Drauskau	49
4.2.7	Skopos teorien.....	50
4.2.8	Hvilken oversættelsesstrategi skal jeg vælge?.....	51
4.2.9	Eksplitering	51
4.2.10	Parafrase	52
4.2.11	Låneoversættelse	52
4.2.12	Naturalisering/Fonologisk oversættelse	53

4.2.13	Artikelfelterne	54
4.2.14	Den unikke oversættelsessituation.....	67
5	KONKLUSION PÅ DEN TERMINOLOGISKE UNDERSØGELSE	69

1 INDLEDNING

1.1 Emneafgrænsning

Kriminalitet foregår i stadigt stigende grad på internationalt plan. Denne udvikling er forårsaget af den øgede terrorvirksomhed, den stadig mere avancerede narko- og menneskehandel, teknologiens udvikling og dermed mere avancerede muligheder for kommunikation. Det betyder, at der er et stigende behov for, at efterretningstjenester og politi kan tale med hinanden på tværs af landegrænser. I Politiets Efterretningstjenestes seneste årsberetning bliver det aktuelle behov for øget internationalt samarbejde understreget, og det bliver udtrykt på følgende måde:

”Terrorhandlingerne mod den vestlige verden har understreget behovet for et tæt og intensiveret internationalt samarbejde. [...] PET har derfor et tæt og løbende samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere, der foregår både på det generelle plan for at følge trusselsbilledet og operativt i forbindelse med konkrete efterforskninger.” (PET, 2006-2007, s. 23)

Terroraktiviteter og organiseret kriminalitet, som f.eks. narko- og menneskehandel er sværere at ramme end ”almindelig” kriminalitet, som er nemmere at efterforske, opklare og bekæmpe. Efterretningstjenesten og politiet har derfor ud over at intensivere det internationale samarbejde efterspurgt bedre våben i kampen mod den større trussel, som organiseret kriminalitet udgør. Bedre våben består i udvidet adgang til overvågning, aflytning, ransagning, åbning af post og e-mails, agent-virksomhed, lempeligere adgang til isolationsfængsling mv. (Amnesty, 2007). Disse våben er alle straffeprocessuelle tvangsindgreb, dvs. handlinger, som er strafbare at udføre med mindre de udføres som led i efterforskning og opklaring af kriminalitet.

I dette speciale beskæftiger jeg mig med straffeprocessuelle tvangsindgreb, og inden for dette område sætter jeg særlig fokus på overvågning. De overvågningsindgreb, som politiet og efterretningstjenester bruger i forsøget på at efterforske, opklare og bekæmpe kriminalitet, er netop nu i rivende udvikling. Det betyder også, at terminologien inden for området udvikler sig.

Derfor kan der være mange udfordringer for en translatør, når juridiske termer¹ og tekster inden for området overvågning skal oversættes. Behovet for oversættelse netop inden for dette område er aktuelt pga. det stigende internationale samarbejde mellem politi og efterretningstjenester.

I min tilgang til emnet tager jeg udgangspunkt i engelsk ret og ikke dansk ret, fordi England generelt er foran Danmark inden for overvågningslovgivning. Det kan betyde, at der er overvågningsindgreb og dermed nye fagtermer i engelsk lovgivning, som endnu ikke er inkorporeret i danske opslagsværker, og en translatør må derfor selv udarbejde oversættelsesforslag til termerne.

Ved en sammenligning af overvågningslovgivningen mellem England og Danmark er det værd at bemærke, at både England og Danmark er medlem af EU, og at EU lovgivning dermed har forrang forud for både engelsk og dansk ret. I de tilfælde, hvor der på EU plan er lovgivet om de overvågningsindgreb, jeg behandler i dette speciale, vil det derfor være nødvendigt også at undersøge EU lovgivning.

Jeg vælger at beskæftige mig særligt med de overvågningsindgreb, som er centrale redskaber i efterforskning og opklaring af organiseret kriminalitet. Eftersom det er centrale indgreb, er der også stor sandsynlighed for, at de vil optræde i oversættelsessituationer.

Formålet med specialet er todelt. I den første del af specialet, realiadelen, foretager jeg en komparativ analyse af centrale dele af overvågningslovgivningen i England og Danmark med det formål at finde frem til ligheder og forskelle mellem de to retssystemer. Formålet med anden del af specialet, terminologidelen, er 1) at arbejde videre med resultaterne fra realiadelen ud fra terminologiske arbejdsmetoder og 2) at indsætte termerne i en oversættelsesteoretisk kontekst. Ud fra de ligheder og forskelle, der har vist sig i arbejdet i realiadelen udvælger jeg termer, som kan være udfordrende i en oversættelsessituation. Jeg vurderer graden af begrebsidentitet og vurderer ud fra oversættelsesstrategier, hvordan termerne bedst kan oversættes.

---

¹ Termer refererer til specifikke begreber inden for ét bestemt emneområde, og kan bestå af enkelte ord eller være sammensætninger af flere ord. (Grindsted & Toft, 1994, s. 71) (se afsnit 4.1.2)

1.2 Problemformulering

Ud fra de betragtninger, som der er redegjort for i de ovenstående afsnit, stiller jeg følgende spørgsmål:

Hvilke ligheder og forskelle er der mellem lovgivningen om overvågningsindgreb i England og Danmark?

Er der på baggrund af denne sammenligning af lovgivningen termer, som viser sig at være særligt udfordrende i en oversættelsessituation?

Hvordan kan disse udfordringer løses ud fra oversættelsesteoretiske strategier?

1.3 Hypoteser

Det er min hypotese, at der findes delområder inden for et eller begge retssystemer, som ikke svarer til det andet system, og jeg forventer derfor at støde på forskelle, som kan skabe udfordringer i en oversættelsessituation. Den forventning skyldes, at landene bygger på forskellige retssystemer. England er et common law² land og Danmark er et civil law³ land.

Selvom jeg forventer at støde på forskelle mellem retssystemerne, forventer jeg alligevel, at der er flere ligheder mellem systemerne end forskelle, og dette skyldes det stigende samarbejde mellem landene inden for netop straffeprocessuelle tvangsindgreb og overvågning og dermed også en øget ensretning og tilnærmelse af forhold landene imellem.

---

² Lovgivning der i det væsentligste bygger på sædvaneret, dvs. retspraksis og sædvaner (Garner, 2004, s. 293)

³ Lovgivning der i det væsentligste bygger på lovgivning (Garner, 2004, s. 263)

1.4 Metode

I behandlingen af emnet arbejder jeg både som terminolog og oversætter, hvilket betyder, at jeg benytter elementer både fra en terminologs arbejdsmetoder og en oversætters teoretiske strategier.

1.4.1 Terminologisk arbejdsmetode

En terminologs vigtigste opgave er at undersøge termers indhold. Dette gør jeg i den komparative analyse i realiadelen. Endvidere bruger jeg den terminologiske arbejdsmetode, som består i at strukturere termene i begrebssystemer, hvilket sker i terminologidelen. Ved en sammenligning af begrebssystemerne bliver det klart, hvilke forskelle og ligheder der er mellem overvågningslovgivningen i de to lande og dermed også, hvilke termer der kan være udfordrende i en oversættelsessituation.

Strukturering af termene i begrebssystemer og udarbejdelsen af definitioner foregår i programmet i-Term. i-Term er et terminologistyrings- og videndelingsprogram, som er udviklet af Dantermcentret. Jeg bruger i-Term til at udarbejde artikler, som indeholder definitioner på de udvalgte termer, kommentarfelterne og oversættelsesforslag. Artikelfelterne til termene, som jeg udvælger til oversættelse er sat ind i slutningen af terminologiafsnittet lige før konklusionen (afsnit 4.2.13).

Når det gælder dataindsamling i forhold til at undersøge termernes indhold, har jeg først og fremmest læst den relevante lovgivning dvs. dele af RIPA, PTA, retsplejeloven og straffeloven.⁴ De artikler, tekster og referater, jeg har fundet på internettet, har hovedsageligt været kommentarer til den engelske regerings vedtagelse af RIPA og PTA samt den danske regerings ændringer i retsplejeloven og straffeloven.

1.4.2 Oversættelsesteoretiske strategier

Efter at have udvalgt de oversættelsesmæssigt mest udfordrende termer på baggrund af resultaterne fra realiadelen, sætter jeg de udvalgte termer ind i en oversættelsesteoretisk kontekst. I den sammenhæng diskuterer jeg ækvivalensbegrebet særligt ud fra Nidas formulering af dynamisk og formel ækvivalens og Drauskaus fremstilling af ækvivalensbegrebet.

---

⁴ Lovene introduceres i afsnit 2.1.4 og 2.1.5.

Herudover forholder jeg mig til de særlige mekanismer, der sig gør sig gældende i juridisk oversættelse. Jeg inkluderer Vermeers Skopos-teori og diskuterer, hvilke konkrete oversættelsesstrategier der er mest ideelle.

1.4.3 Feltarbejde

Som et led i den terminologiske undersøgelse har jeg besøgt Politiets Efterretningstjeneste (PET). Her har jeg talt med en oversætter og en jurist. Både oversætteren og juristen har ønsket anonymitet, og jeg refererer derfor i det efterfølgende til oversætteren, som 'PET Informant 1' og til juristen som 'PET Informant 2'. PET Informant 1 og 2 har bidraget med kommentarer til forståelsen af den danske overvågningslovgivning og har kommenteret mulige tolkninger af den engelske lovgivning. Desuden har Informanterne bidraget med oversættelsesforslag til de engelske termer.

1.5 Målgruppe

Målgruppen består først og fremmest af personer, der arbejder med oversættelse af juridiske tekster, som er relateret til emnet straffeprocessuelle tvangsindgreb og i særdeleshed overvågning. Det kunne være translatører, tolk- og translatørstuderende, sprogstuderende generelt og undervisere inden for engelsk juridisk sprog.

1.6 Henvisningsteknik

Som henvisningsteknik bruger jeg APA systemet "American Psychological Association". Kilderne i teksten, fodnoterne og litteraturlisten er bygget op efter de regler, som er angivet i APA. Der er kun én litteraturliste, hvor alle slags kilder jeg har brugt er optegnet i alfabetisk orden. I de tilfælde, hvor jeg bruger citater, som i originalen stod på engelsk har jeg oversat citatet til dansk og indsat det engelske citat i bilag 1.

1.7 Forkortelser

Jeg bruger følgende forkortelser i specialet:

Regulation of Investigatory Powers Act 2000 (RIPA)

Prevention of Terrorism Act 2005 (PTA)

Den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK)

Retsplejeloven (retsp.)

Politiets Efterretningstjeneste (PET)

1.8 Opbygning af speciale

Som allerede nævnt er specialet opdelt i en realiadel, som dækker kap. 2 og 3. og en terminologidel, som dækker kap. 4 og 5.

I kap. 2.1 gives der først en generel introduktion til emnet overvågning. Herefter præsenterer jeg kort den engelske og danske lovgivning, som er relevant for de overvågningsindgreb, der er særlig fokus på i dette speciale. Derudover gennemgår jeg de grundlæggende principper for gennemførelse af overvågning. I kap. 2.3 introducerer jeg nogle af de mest centrale overvågningsindgreb, som findes i engelsk lovgivning. I kap. 2.4 gennemgår jeg den del af den danske overvågningslovgivning, som er relevant, når jeg skal sammenligne de engelske overvågningsindgreb, som jeg netop har gennemgået, med danske overvågningsindgreb.

I kap. 3 gives konklusionen på den komparative analyse i realiadelen, og jeg fremlægger de forskelle og ligheder, som jeg er kommet frem til ved undersøgelsen af de engelske og danske overvågningsindgreb.

I kap. 4, som er begyndelsen på terminologidelen, udvælger jeg de termer der ud fra den komparative analyse i realiadelen har vist sig at være særligt udfordrende ved oversættelse. Disse termer behandler jeg ud fra terminologiske arbejdsmetoder. I kap. 4.2 følger en oversættelsesteoretisk diskussion af termerne.

Kap. 5 indeholder konklusionen på den terminologiske analyse.

Bibliografien er placeret efter kap. 5. Alle internetkilder er samlet på en cd, som er vedlagt som bilag 2.

REALIADEL

2 OVERVÅGNING

I dette kapitel gives der først en generel introduktion til emnet overvågning. Herefter præsenterer jeg kort den engelske lovgivning, som er relevant for de overvågningsindgreb, der er særlig fokus på i dette speciale. Dernæst introducerer jeg den danske lovgivning, som danner grundlag for en sammenligning af overvågningsindgrebene i de to lande. Derudover gennemgår jeg de grundlæggende principper der findes i forbindelse med gennemførelse af overvågning. Endelig følger en gennemgang af de mest centrale engelske og danske overvågningsindgreb.

2.1 Generel introduktion til overvågning

2.1.1 Fra almindelig interesse til kontrol

Overvågning kan foregå på mange forskellige måder. Der findes overvågningsformer, som er harmløse, og der findes overvågningsformer, som er stærkt problematiske. I en eller anden forstand overvåger vi alle sammen, f.eks. når vi går på gaden, sidder i universitetets kantine, er på picnic i parken osv. Denne form for overvågning er helt naturlig og giver sjældent anledning til problemer. Der hvor overvågningen bliver problematisk og giver anledning til politisk og samfundsmæssig debat er, når overvågningen har til formål at kontrollere eller "forebygge adfærd, der samfundsmæssigt ikke anses for ønskelig. Denne form for overvågning er i vækst." (Blume, 2001)

2.1.2 Balancen mellem behovet for kontrol og behovet for frihed

I både Danmark og England er der en politisk diskussion om, hvorvidt borgernes ret til privatliv skal tilgodeses frem for regeringens behov for at kontrollere borgere, som mistænkes for at planlægge og udføre kriminalitet. Det er disse to behov, der hele tiden opvejes mod hinanden, når der lovgives om overvågning. I både Danmark og England er den øgede overvågning et emne, som optager plads i medierne. Mange frygter, at vi nærmer os et overvågningssamfund, der vil berøve vores frihed snarere end bevare og beskytte vores frihed og tryghed. (Smith, 2003, s. 13)

2.1.3 Politiet og Efterretningstjenesterne

Det er politiet, der skal gennemføre den overvågning, som regeringen lovgiver om. Hvor politiet arbejder med overvågning for at opretholde ro og orden i hele samfundet, arbejder efterretningstjenesterne i højere grad med efterforskning og opklaring af kriminalitet.

Efterretningstjenesterne interesserer sig egentlig ikke for overvågning, men for dem er det vigtigt at have nogle effektive efterforskningsmuligheder, som svarer til den teknik, eller den teknologi, som de kriminelle bruger. Netop den teknologiske udvikling stiller store krav til efterretningstjenesternes arbejde, fordi de kriminelle ofte er et skridt foran med at finde nye elektroniske kommunikationsformer. De kriminelle er generelt hurtige til at skifte gamle kommunikationsformer ud, fordi de ofte ved, at de bliver overvåget og eftersøgt. (Bro, 2001, s. 21)

2.1.4 Overvågningslovgivningen i England

2.1.4.1 Regulation of Investigatory Powers Act 2000

De engelske regler om overvågning er ikke samlet i en lov, men i flere forskellige love. Den lov, som har været den mest kontroversielle i nyere tid er RIPA. Siden RIPA blev indført er loven blevet stærkt kritiseret i både engelske og internationale medier for at give den engelske regering alt for omfattende beføjelser til at overvåge de engelske borgere. RIPA blev udarbejdet som en reaktion på den teknologiske udvikling dvs. internettets udbredelse og den dermed stigende anvendelse af kryptering.⁵ Det afgørende nye som skete i forbindelse med indførelsen af RIPA, var:

- Indførelse af krav til internetudbydere om, at de i hemmelighed skal give regeringen adgang til deres kunders kommunikation;
- Indførelse af tilladelse til masseovervågning af igangværende kommunikation;
- Indførelse af krav til internetudbydere om, at de har det passende udstyr til at foretage overvågning;
- Indførelse af krav om udlevering af nøgler/sikkerhedskoder til beskyttet information;
- og tilladelse til at regeringen må overvåge folks internet-aktiviteter. (Hammerton, 2000)

---

⁵ Kryptering: Kodning eller forvanskning af meddelelsens indhold (klarteksten), så det eneste man kan se med det blotte øje, fremstår som det rene volapyk. Denne forvanskning sker dog på en kontrolleret måde således, at indholdet (klarteksten) senere kan genetableres. (IT-sikkerhedsrådet)

2.1.4.2 *Prevention of Terrorism Act 2005*

En anden engelsk lov, som har givet anledning til kraftig samfundspolitisk debat i England er PTA. Denne lov giver i endnu højere grad end RIPA den engelske regering mulighed for at overvåge mistænkte personer og påføre dem strenge restriktioner ved indførelsen af de såkaldte 'control orders'. (Office of Public Sector Information, 2005) Loven blev til efter at 9 udlændinge, som var mistænkte for at medvirke i terrorvirksomhed, havde været fængslet i 4 år i HM Belmarsh fængslet sydøst for London. Udlændingene var fængslet i henhold til den engelske 'Antiterrorism, Crime and Security Act 2001', som i særlige tilfælde tillader, at udlændinge bliver fængslet uden at få deres sag prøvet for en domstol. I 2005 vurderede den engelske regering dog, at fængslingerne var et brud på habeas corpus princippet⁶ og en krænkelse af EMRK. Det var i forbindelse med disse løsladelser, at PTA blev vedtaget. PTA gav herefter den engelske regering mulighed for stadig at overvåge og kontrollere de løsladte fanger under de såkaldte 'control orders'. (NationMaster.com, 2008) 'Control orders' bliver nærmere behandlet i afsnit 2.3.5.

2.1.5 **Overvågningslovgivningen i Danmark**

Ligesom i England er reglerne om overvågning ikke samlet i én lov, men er indeholdt i en række forskellige love. I Danmark er retsplejeloven, straffeloven, tv-overvågningsloven⁷ og persondataloven de mest centrale inden for området overvågning. (Raasten & Skibsted) Det skal bemærkes, at med regeringens indførelse af antiterrorpakkerne i henholdsvis 2002, 2004 og 2007, er der sket betydelige ændringer i overvågningslovgivningen. (PET, 2006-2007, s. 8) Dette har i høj grad haft indflydelse på bestemmelserne i retsplejeloven og straffeloven, hvilket jeg kommer nærmere ind på ved gennemgangen af de danske overvågningstyper i afsnit 2.4. I øvrigt kan det bemærkes, at udlændingeloven har vist sig at være relevant i forhold til overvågning af terrormistænkte. Udlændingeloven behandles nærmere i afsnit 2.4.7.

---

⁶ Habeas corpus er latin og betyder, at personen skal fremstilles for retten. Det er et grundlæggende princip for retsplejen, der betyder at man kun kan anholdes og tilbageholdes ifølge lov og ikke vilkårligt. (Menneskerettigheder, 2006)

⁷ 'TV-overvågningsloven' synes oplagt at bruge i forbindelse med behandling af overvågningslovgivningen. Den danske TV-overvågningslov henvender sig dog specielt til private og politiet er ikke omfattet af TV-overvågningsloven, derfor kommer jeg ikke nærmere ind på TV-overvågningsloven i dette speciale. (Blume, 2001) Det skal dog bemærkes, at der er situationer, hvor TV-overvågning udført af offentlige myndigheder eller private kan have betydning for at forebygge eller efterforske kriminalitet. Der er derfor indsat en bestemmelse i TV-overvågningsloven, der giver politiet mulighed for at stille krav til offentlige myndigheder eller private om kvaliteten af optagelser af billeder på videobånd, film eller lignende samt mht. opbevaring af sådanne optagelser. (TV-overvågningsloven § 4b, indsat 10/6 ved lov nr. 542 af 8/6 2006)

2.1.5.1 Retsplejeloven og Straffeloven

Retsplejeloven indeholder en lang række regler om konkrete overvågningstyper (disse er nærmere behandlet i afsnit 2.4). Straffeloven indeholder ikke på samme måde som retsplejeloven regler om konkrete overvågningstyper, men straffelovens strafferammer er afgørende for, hvordan politiet og efterretningstjenesterne kan anvende de overvågningsformer, som er beskrevet i retsplejeloven.

2.2 Grundprincipper for gennemførelse af overvågning

2.2.1 Beskyttelse af frihedsrettigheder – England

I England er borgerne ikke beskyttet af nogle grundlæggende rettigheder til privatliv og til frit at meddele sig til hinanden. Det skyldes, at England er et common law land⁸ og ikke har nogen grundlov. De engelske borgers frihedsrettigheder er dog alligevel til en vis grad beskyttet, fordi England er blevet medlem af EU, og EU lovgivningen har forrang frem for national ret. De engelske borgere er således beskyttet af EMRK artikel 8, som giver enhver ret til respekt for "sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance", med begrænsninger der er "i overensstemmelse med loven" og "nødvendige i et demokratisk samfund." (Olsen, Badse, & Jørgensen, 2007)

2.2.2 Beskyttelse af frihedsrettigheder – Danmark

Grundlovens § 72 vidner om den generelle holdning, som er dominerende om overvågning i dansk lovgivning. I Grundlovens § 72 står der at: "Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelser, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse." I straffeloven møder vi det samme, idet det ifølge straffelovens kap. 27 § 263 stk. 1 er strafbart at bryde ind i "lukkede meddelelser" og foretage aflytninger. Det er ligeledes strafbart ifølge straffeloven at trænge ind i digitaliserede data og programmer (straffeloven kap. 27 § 263 stk. 2), og at overvåge ikke frit tilgængelige områder. (straffeloven kap. 27 § 264a)

---

⁸ Se fodnote 2

Eftersom vi beskæftiger os med indgreb og handlinger, som ville være strafbare at udføre hvis ikke de blev udført med det formål at opklare og bekæmpe kriminalitet, og der er tale om en potentiel konflikt med de ovenfor beskrevne frihedsrettigheder, er der nogle krav, som politiet og efterretningstjenesterne skal opfylde, før de kan få tilladelse til at udføre disse indgreb.

2.2.3 Nødvendighedstest - England

I RIPA møder vi kravet til proportionalitet. I RIPA chap. 23 Part I chap. I 5 (2b) står der (min oversættelse) "indgrebet som tilladelse ved retskendelse, skal være proportionalt med det, som ønskes opnået med handlingen". I øvrigt gælder det for langt de fleste af de overvågningsindgreb, som jeg beskæftiger mig med i dette speciale, at de skal leve op til en "nødvendighedstest". Denne test er formuleret på følgende måde i RIPA chap. 23 Part I chap. II 22 (2) a-h (min oversættelse):

Det er nødvendigt at udstede retskendelse til et indgreb når indgrebet a) er i nationens sikkerhedsmæssige interesser; b) er nødvendigt for at afværge alvorlig kriminalitet eller uorden; c) er nødvendigt for at varetage nationens økonomiske interesser d) er nødvendigt for at bevare offentlig sikkerhed e) eller indgrebet bliver foretaget med henblik på at bevare offentlig sundhed; f) eller for at indsamle skatter eller andre udeståender, som nogen skylder regeringen; g) for at afværge død, skade eller ødelæggelse på en persons fysiske eller mentale sundhed i nødstilfælde

Denne nødvendighedstest gælder, når der er tale om indgreb med en høj intensitetsgrad, og vil ofte have forbindelse til indgreb, som har at gøre med ny terrorlovgivning.

2.2.4 Krav om proportionalitet, mistanke, indikation og kriminalitet – Danmark

I forbindelse med de danske overvågningsindgreb, som bliver gennemgået senere i afsnit 2.3 er de overordnede krav, som berettiger indgrebet kravene til proportionalitet, mistanke, indikation og kriminalitet. Proportionalitetsgrundsætningen, som findes i retsp. kap. 71 § 782 stk. 1, er et af de helt grundlæggende krav, som går ud på, at "indgreb ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse eller ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et

uforholdsmæssigt indgreb.” (Smith, 2003, s. 62) Herudover findes det såkaldte indikationskrav, som går ud på, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen (Retssp. kap. 71 § 781 stk. 2). Endvidere er det et krav, at den kriminalitet, som måske ville blive udført, hvis indgrebet ikke blev foretaget, anses for at være alvorlig. Det nævnes i restp. kap. 71 § 781 stk. 3, at den kriminelle handling skal have en strafferamme på minimum 6 år.

2.2.5 Retskendelse – Danmark

Dertil kommer at politiet og PET altid skal søge om retskendelse, inden de gennemfører tvangsindgreb. Reglerne for indhentelse af retskendelse er blevet forenklet. Det gælder f.eks. i forbindelse med at indhente retskendelse til telefonaflytning. Hvor PET tidligere skulle indhente retskendelse for hvert telefonnummer, de ønskede at aflytte, skal de nu indhente én retskendelse, hvorved PET kan aflytte den mistænkte person uanset, hvilke telekommunikationsmidler vedkommende bruger. (PET, 2006-2007, s. 18)

2.2.6 Overvågningsindgrebenes tidsmæssige placering i processen

Overvågningsindgreb vil typisk høre til under de former for tvangsindgreb, som udføres på et tyndt mistankegrundlag. Dvs. det er overvågningsindgreb der bliver udført tidligt i processen, i den fase, hvor politiet forsøger at opspore en måske endnu ikke udført forbrydelse. Indgrebene bliver udført, inden der foreligger sigtelser, og inden der er faldet dom i en sag.

2.2.7 EU-harmonisering

Som nævnt i indledningen har EU lovgivning forrang forud for både engelsk og dansk ret. I de tilfælde, hvor der på EU plan er lovgivet om de overvågningsindgreb, jeg behandler i dette speciale, vil det derfor være nødvendigt også at undersøge EU lovgivning. EU harmonisering af national ret er dog et fænomen, som stadig er i sin spæde start, og harmoniseringsprojektet bliver fra mange sider mødt med modstand. Et af de områder, der er stærk fokus på i EU regi, er udviklingen af en nomenklatur⁹, som er fælles for medlemsstaterne. (Sarcevic, 1997, s. 267) Dette skulle lette oversætternes arbejde betydeligt. Der er dog lang vej igen, hvilket behandlingen af 'control order' i dette speciale er et eksempel på. (se afsnit 2.3.6)

---

⁹ En nomenklatur er en fortegnelse over anvendte ord og udtryk inden for et fag. (Wikipedia, 2008)

2.2.8 Delkonklusion

Overordnet kan det konkluderes ud fra ovenstående afsnit, at den generelle overvågningsdebat, samt diskussion om regeringens behov for kontrol versus den enkeltes borgers ret til frihed er fælles for England og Danmark. Endvidere bliver det klart, at grundprincipperne i overvågningslovgivningen er de samme i de to lande. I begge lande er borgernes frihedsrettigheder beskyttet, selv om de er svagere formuleret i England end i Danmark. I begge lande er der krav til mistanke, proportionalitet, indikation, og indhentelse af restkendelse forud for udførelsen af overvågning. Begge lande er også påvirket af EU lovgivning.

2.3 Gennemgang af centrale engelske overvågningsindgreb

I denne del af kapitel 2 gennemgår jeg nogle af de mest centrale overvågningsindgreb, som findes i RIPA og PTA.

2.3.1 Communications data surveillance

'Communications data surveillance' er en overvågningstype, ved hvilken politiet indhenter oplysninger om kommunikation, som ikke har med selve indholdet af kommunikationen at gøre. Oplysningerne drejer sig derimod om 'hvem', 'hvornår' og 'hvor' kommunikationen er foretaget. Konkret er der tale om oplysninger om navn, adresse, telefonnumre, IP adresser, start og sluttidspunkt for en internetsøgning, hvilke servere der blev logget ind på etc. Informationerne kan også dreje sig om den kaldende eller opkaldtes geografiske placering på opkaldstidspunktet. Det er telekommunikationsselskaber, internetudbydere og postvæsenet, der ligger inde med de relevante oplysninger. (Borg, 2006, s. 15) 'Communications data surveillance' er ikke et egentligt indgreb i kommunikation. Hvor der i lovgivningen om 'interception of communications' tales om at *overvåge, interferere og modificere* kommunikation (RIPA Chap. 23 Part 1 chap. 1 2 (2a)), er der i lovgivningen om 'communications data surveillance' kun tale om at *overvåge 'communications data'*.

I RIPA (Chap. 23 Part 1 chap. II 21 (4a)) findes følgende definition på 'communications data' (min oversættelse):

- a) enhver form for trafikdata, som er indeholdt i eller vedhæftet kommunikation (enten af afsender eller på anden måde) med henblik på postvæsenet eller telekommunikationsselskabet, ved hvilken kommunikationen bliver transmitteret*
- b) enhver form for kommunikation som ikke inkluderer indholdet af kommunikationen (bortset fra enhver information som falder ind under a) og som handler om personens brug af kommunikationen hos postvæsenet eller telekommunikationsservice" (hele definitionen er ikke medtaget)*

2.3.1.1 Personfølsomme oplysninger

Digital Rights¹⁰ gør opmærksom på i sin kommentar til Europarådets konvention om IT-kriminalitet fra 2000, at overvågning af 'trafikdata' (information om afsender- og modtagerforhold) har udviklet sig fra at være noget man betragtede som et indgreb med en lav grad af intensitet, fordi indholdet af kommunikationen ikke blev undersøgt, til nu at være et indgreb af høj intensitetsgrad, idet det giver adgang til meget følsomme personoplysninger. (Rights, 2000) Digital Rights skriver i sin kommentar, at det, "at give politiet realtidsadgang til trafikdata kan betyde, at politiet kan følge hvilke web-sider den enkelte bruger går ind på og dermed: hvilke aviser han læser, hvilke bøger han køber (og overvejer at købe), hvilke religiøse sider han går ind på, hvilke chat rooms han deltager i o.s.v." Digital Rights konkluderer derfor, at adgang til trafikdata kan være lige så indgribende, som at foretage en telefonaflytning eller rumaflytning. (Rights, 2000)

Med andre ord har den elektroniske udvikling og de deraf følgende kommunikationsformer medført, at termen 'communications data surveillance' – der tidligere betragtedes som en overvågningsform med en lav intensitetsgrad, fordi der kun var tale om overvågning af afsender- og modtagerforhold på postforsendelser – nu kan opfattes, som en overvågningsform med en høj intensitetsgrad fordi overvågning af internetaktiviteter også er inkluderet.

2.3.2 Interception of communications

Som ordet 'intercept' indikerer er 'interception of communications' mere end overvågning af afsender- og modtagerforhold. Der er her tale om deciderede indgreb, idet politiet "griber ind" i kommunikation. Den kommunikation, som politiet griber ind i, er kommunikation, som foregår via mobil, fastnettelefon, post eller e-mail. Kommunikationen bliver opfanget og bliver kendt for politiet og efterretningstjenesten før den når frem til sit bestemmelsessted. Ved denne form for overvågning bliver indholdet aflæst/aflyttet og/eller analyseret. Lovgivningen, som vedrører 'interception of communications', kan findes i RIPA kap. 23. Af dette kapitels første paragraf fremgår det, at *alle* former for indgreb i kommunikation, som bliver transmitteret af postvæsenet eller telekommunikationsudbydere i England falder ind under 'interception of communications'. Det bliver yderligere defineret i næste paragraf, at en person foretager

---

¹⁰ Digital Rights er en ikke-kommerciel organisation, som er oprettet i 2000 i København, med det formål at øge opmærksomheden om IT-rettingheder.

'interception of communications', hvis denne *modificerer* eller *interfererer* i kommunikationen eller *overvåger* kommunikationens vej gennem kommunikationssystemet. (RIPA Chap. 23 Part 1 chap. 1 2 (2a))

'Interception of communications' er altså en meget bred term, som dækker over mange forskellige former for indgreb i kommunikation. Der kan både være tale om aflytning, aflæsning, registrering og afbrydelse af kommunikation.

Oplysninger, som politiet har fremskaffet i forbindelse med 'interception of communications', kan ikke bruges som bevismateriale i retten. I stedet bliver informationen brugt som en form for viden, som kan hjælpe i forebyggelse af kriminalitet. Informationen kan også blive brugt som baggrundsviden til at finde ud af, hvilke efterretnings- og overvågningsmetoder politiet kunne benytte til at indhente bevismateriale, som kan bruges i retten. (Office, 2008)

2.3.3 Intrusive surveillance

Intrusive surveillance er et overvågningsindgreb, som bliver udført i hemmelighed ved, at en enkelt person befinder sig i den overvågedes hjem, hotelværelse eller den overvågedes private bil. Hvis det ikke kan lade sig gøre for en person at opholde sig de pågældende steder uden at blive set af den overvågede person kan overvågningen ske vjh. et overvågningsinstrument. (Home Office , 2008) Overvågningsmetoden indebærer, at den overvågedes samtaler og private møder bliver overvåget og optaget på et overvågningsinstrument. Denne form for overvågning må generelt kun bruges i forbindelse med efterforskning af meget alvorlig kriminalitet, idet det er et voldsomt indgreb, som har betydelige konsekvenser for de overvågedes privatliv og integritet. Bemyndigelse til at bruge denne overvågningsmetode kan gives, hvis det er yderst vigtigt for efterforskningen. Hvis politiet eller andre, som er ansvarlige for at gemme overvågningsinstrumentet, bliver tvunget til at bryde ind i ejendomme eller trådløse netværk for at gemme instrumentet, skal der indhentes særlig bemyndigelse. (Borg, 2006, s. 15)

2.3.4 Directed surveillance

'Directed surveillance' bliver udført i hemmelighed ligesom 'intrusive surveillance', men ved denne form for overvågning trænger politiet ikke ind i f.eks. den overvågedes private hjem eller bil. I RIPA hedder det, at 'directed surveillance' er hemmelig, men ikke påtrængende (intrusive)

(RIPA Chap. 23 Chap. 1 Part II 26 (2). 'Directed surveillance' bliver udført i forbindelse med efterforskning af specifikke sager og på en måde, der sandsynliggør, at politiet får privat information om en person (hvad enten denne person er specifikt mål for efterforskningen eller ej). Hvor 'intrusive surveillance' skal godkendes af en højesteretsdommer, før den må gennemføres, kræves der mindre kontrol for gennemførelse af 'directed surveillance'. Her kræves der blot autorisation fra en politibetjent, som har fået bemyndigelse til at udstede den slags autorisationer. (Commons, 2000)

Det kan dog være svært at bedømme, hvilke overvågningsaktiviteter der falder ind under 'directed surveillance' uden, at de er påtrængende. Det kan fremføres, at overvågning af en persons aktivitet på et offentligt sted v.h.j. videokameraer ikke er påtrængende og derfor falder ind under 'directed surveillance'. I praksis er overvågningsmetoderne dog mere komplicerede. Spørgsmålet om hvorvidt metoderne er påtrængende eller ej (og dermed en krænkelse af EMRK art 8, som giver enhver ret til respekt for "sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance") afhænger af mange forskellige faktorer: varigheden af overvågningen, dens lokalitet, intensitet, hyppighed og brugen af teknisk udstyr. Jo længere overvågningen varer, jo mere privat overvågningsstedet er, jo mere intens eller hyppigt overvågningen foretages, og jo flere muligheder der er med det tekniske udstyr, des større er chancen for at 'directed surveillance' i virkeligheden er 'intrusive surveillance'. (Commons, 2000)

2.3.5 Control orders

'Control orders' er mere end overvågning. Som selve termen indikerer, indebærer dette indgreb også kontrol. Som nævnt i indledningen blev 'control orders' indført i England i marts 2005 da PTA blev vedtaget (se afsnit 2.1.4.2). 'Control order' systemet har gjort det muligt for den engelske regering at begrænse friheden både for fremmede og britiske borgere i tilfælde, hvor ministeren vurderer, at det er umuligt at føre dem for en domstol, men hvor mistankegrundlaget alligevel er så stærkt, at en form for frihedsberøvelse skønnes at være nødvendig. I forbindelse med udstedelse af 'control orders' har politiet mulighed for at hemmeligholde bevismaterialet for 'den kontrollerede person' samt for offentligheden. Dette skyldes, at en afsløring af bevismaterialet ville kunne hindre det videre arbejde med efterforskning og opklaring af den pågældende sag. (NationMaster.com, 2008) De begrænsninger og forpligtelser, som man bliver påtvunget, når man er arresteret under en

'control order' er følgende: Elektronisk identifikationsmærkning; fratagelse af pas; beboelse på kun én adresse; udgangsforbud; begrænsninger i forhold til hvilke besøgende man må modtage; fratagelse af internetadgang; adgang til at komme i kun én moske; daglig rapportering til politiet; daglig overvågning via telefon. (Casciani, 2007)

2.3.5.1 Derogating og non-derogating control orders

Der skelnes mellem to forskellige former for 'control orders': Derogating og non-derogating/krænkende og ikke-krænkende. Hvorvidt der er tale om en krænkelse eller ej bliver vurderet i forhold til EMRK, i særdeleshed i artikel 5¹¹, som omhandler retten til frihed og sikkerhed. Det er et fortolkningsspørgsmål, hvornår en 'control order' krænker EMRK, og hvornår der dermed er tale om en 'derogating control order'. Hvis man ser på de begrænsninger og forpligtelser, der er nævnt i ovenstående afsnit (afsnit 2.3.5), kunne man hurtigt nå frem til den vurdering, at 'control orders' i udgangspunktet krænker EMRK, lige meget, om de bliver kaldt 'derogating eller non-derogating'. Det, der alligevel gør det muligt for den engelske regering, at gennemføre 'control orders', som bliver kaldt 'non-derogating' og altså ikke krænker EMRK, er EMRKs artikel 15, der "tillader staterne i nødstilfælde at sætte de i konventionen givne rettigheder ud af kraft." "Nødstilfælde" skal tolkes som "krig eller andre offentlige undtagelsestilstande, som truer nationen". (Institut for Menneskerettigheder, 2006) Den engelske regering har vurderet, at de udlændinge der har været og er påført disse 'control orders' ved deres formodede tilknytning til terrorrelaterede aktiviteter truer nationens sikkerhed. (Office for Security and Counter Terrorism, 2008) Et andet argument, som den engelske regering fremhæver som grund for at håndhæve 'control orders' på trods af den eventuelle konflikt med EMRK, er, at påstandene imod de mistænkte er af sådan en art og fra sådanne kilder, at de ikke kan komme for en domstol, da det ville betyde en afsløring af oplysninger, som skal bevares fortrolige for efterretningstjenesten. (Wikipedia, 2008) Det engelske indenrigsministerium har endvidere udtalt, at 'control orders' er essentielle i tilfælde, hvor det ikke er muligt at retsforfølge enkeltpersoner eller i tilfælde, hvor fremmede nationer ellers ville deportere dem. Indenrigsministeriet har dog også udtalt, at 'control orders' ikke er

---

¹¹ Ifølge EMRK artikel 5 må staten ikke vilkårligt frihedsberøve personer. De eneste undtagelser hertil er seks specificerede former for tilbageholdelse som er beskrevet i artikel 5. Artiklen giver også ret til at blive informeret om grunden til arrestationen samt eventuelle anklager på et sprog man forstår, retten til hurtigst muligt at få prøvet arrestationen ved en domstol, og retten til erstatning hvis bestemmelsen overtrædes. (Institut for Menneskerettigheder, 2006)

en ideel løsning, og at de kun er blevet indført, fordi der ikke var andre bedre alternativer. (Casciani, 2007)

2.3.6 Den europæiske kontrolordre

I forbindelse med termen 'control order' er det værd at bemærke, at efter indførelsen af de engelske 'control orders', blev 'den europæiske kontrolordre' til i EU regi. Fænomenet er langt hen af vejen det samme som de engelske 'control orders', idet det er en form for frihedsberøvelse, der kan bruges hvor varetægtsfængsling ikke er mulig. Dog er det vigtigt at bemærke, at hvor de engelske 'control orders' er tæt forbundet med terrorlovgivning, er 'den europæiske kontrolordre' indført med et bredere perspektiv som baggrund. Det hedder i Europarådets rammeafgørelse om 'den europæiske kontrolordre', at den kan "udstedes ved lovovertrædelser, for hvilken der kun gælder mindre indgribende foranstaltninger end varetægtsfængsling (f.eks. rejseforbud), dvs. hvor tærsklen kan være lavere end varetægtsfængsling." (Folketingets EU-Oplysning, 2006) Kontrolordre findes ikke i dansk lovgivning, men eftersom europæisk lovgivning er supranational gælder 'den europæiske kontrolordre' også i Danmark.

2.4 Gennemgang af centrale danske overvågningstyper

I denne del af kapitel 2 gennemgår jeg den del af den danske overvågningslovgivning, som er relevant, når jeg skal sammenligne den engelske overvågningslovgivning, som jeg netop har gennemgået med den danske overvågningslovgivning. Overvågningsreglerne findes hovedsageligt i retsp., og nærværende kapitel er derfor i høj grad bygget op ud fra retsp., og i særdeleshed retsp. kap. 71. I slutningen af kapitlet kommer jeg kort ind på nogle af de sidste nye tiltag inden for dansk overvågningslovgivning.

Som allerede nævnt i afsnit 2.2.2 er retten til uovervåget at meddele sig til hinanden en grundlovsbeskyttet ret. Hvis politiet skal bryde ind i lukkede meddelelser kræver det retskendelse. Hvis politiet og PET får tildelt denne retskendelse kan de ifølge retsp. kap. 71 § 780, stk. 1 foretage indgreb i meddelelshemmeligheden ved 1) telefonaflytning 2) anden aflytning 3) teleoplysning 4) udvidet teleoplysning 5) brevåbning og 6) brevstandsning.

2.4.1 Aflytning

I retsp. kap. 71 er to slags aflytningstyper defineret. Den ene aflytningstype er 'telefonaflytning', hvilket vil sige, at politiet kan aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation. Den anden aflytningstype er kategoriseret som 'anden aflytning', hvilket betyder 'aflytning af andre samtaler (end telefonsamtaler) eller udtalelser ved hjælp af et apparat' (retsp. kap. 71 § 780 stk. 1).

'Anden aflytning' kunne f.eks. typisk bestå i 'rumaflytning'. (PET Informant 2) 'Rumaflytning' kan være af væsentlig betydning for efterforskningen af kriminalitet, da mistænkte ofte er klar over, at deres telefon og internetkorrespondance bliver overvåget og derfor sørger for at tale med hinanden ansigt til ansigt. 'Rumaflytning' betragtes som et tvangsindgreb med en høj grad af intensitet, fordi indgrebet i mange tilfælde forudsætter, at politiet samtidig skaffer sig adgang til den mistænkte lokaliteter for at installere de nødvendige tekniske apparater. (Stiegel, 1984, s. 35)

2.4.2 Aflæsning

'Brevåbning' er et indgreb, der foretages ved, at politiet selv eller gennem postvæsenet tilbageholder, åbner og gør sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser. (retsp. kap. 71 § 780 stk. 5) 'Brevåbning' betragtes som et indgreb med en høj grad af intensitet, fordi brevenes indhold læses. I forbindelse med antiterrorpakke I 2002 blev der indsat en bestemmelse i retsplejeloven kap. 71 § 791b om dataaflæsning. Dataaflæsning er i retsp. defineret på følgende måde: "Aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr." Dataaflæsning er en helt ny type indgreb, som vil give politiet mulighed for præcist at følge den mistænkte anvendelse af sin computer - herunder også kommunikation via e-mail og anvendelse af Internet. Digital Rights havde følgende kommentar til indsættelsen af bestemmelsen om dataaflæsning i retsplejeloven:

" Dataaflæsning vil give politiet mulighed for præcist at følge den mistænkte anvendelse af sin computer - herunder også kommunikation via e-mail og anvendelse af Internet. Dataaflæsning er dermed ikke blot en overvågning af den mistænkte aktiviteter i hjemmet, idet indgrebet også vil give mulighed for at følge den mistænkte, når denne "forlader" hjemmet og begiver sig ud på Internettet for at handle, finde information, deltage i elektroniske diskussioner, møde mennesker i chatrooms m.v." (Rights, 2000)

Dataaflæsning er med andre ord et indgreb med en høj grad af intensitet, ikke alene fordi indholdet af kommunikationen læses, men også fordi politiet og PET ved dette indgreb kan følge den overvågedes færden på internettet.

2.4.3 Iagttagelse

'Observation' betyder, at politiet under forudsætning af, at det har betydning for efterforskningen, og at lovovertrædelsen kan medføre fængselsstraf, kan foretage fotografering eller iagttagelse v.h.j. kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (retsp. kap. 71 §791a stk. 1). 'Andet apparat' kan f.eks. være et kamera. Når politiet og efterretningstjenesterne taler om TV-overvågning refererer de ikke til TV-overvågningsloven, men til retsp. § 791a om observation. (PET Informant2)

2.4.4 Registrering

I forbindelse med antiterrorpakke I 2002 blev 'logningsbestemmelsen' indført i retsp. kap. 71 § 786 stk. 4. I denne bestemmelse står, at "det påhviler udbydere af telenet og teletjenester at foretage registrering og opbevaring i 1 år af oplysninger af teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold." Senere i september 2007 trådte den såkaldte "logningsbekendtgørelse" i kraft, som indeholder nærmere regler for, hvilke typer af oplysninger det pålægges henholdsvis teleselskaber og internetudbydere at registrere og opbevare i 1 år, og hvorledes registreringen skal foregå. (DR, 2007)

Mere konkret indebærer 'logningsbekendtgørelsen', at teleselskaber registrerer: Navn, adresse og telefonnummer på den der ringer og på den, der bliver ringet til, samt tidspunktet for opkaldets start og afslutning. Ved en mobiltelefonsamtale skal samme information som ved fastnet-telefoni registreres, både når det gælder opkald og SMS. (Olander, 2007)

Internetudbydere registrerer følgende: Navn, adresse og tidspunkt for hvornår man logger på. Oplysninger om hvilke sider man har besøgt, hvem man har sendt mail til og chattet med, og således også hvem man modtager mail fra. Det er vigtigt at bemærke, at indholdet af kommunikationen ikke bliver registreret. Hvad man taler om i telefonen eller skriver i mailen, bliver altså ikke gemt. (Olander, 2007)

Ifølge PET Informant 2 bredte der sig den misforståelse i befolkningen i forbindelse ved indførelsen af logningsbestemmelsen, at politiet og efterretningstjenesterne nu fik lettere adgang til oplysninger om borgernes brug af internettet og telekommunikation. Det er dog ikke tilfældet. Det nye i forbindelse med logningsbestemmelsen er, at trafikdata bliver registreret, men politiet og efterretningstjeneste skal stadig søge om retskendelse for at få adgang til disse oplysninger.

2.4.5 Lokalisering

'Teleoplysning' er et indgreb, som foretages ved, at politiet indhenter oplysninger om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren af dette ikke har givet tilladelse hertil. Teleoplysning foreligger kun, hvis oplysningerne meddeles uden samtykke fra indehaveren af telefonen (retsp. kap. 71 § 780 stk. 3) 'Udvidet teleoplysning' er det samme

som teleoplysning, men forskellen er, at de telefoner eller kommunikationsapparater, der indhentes oplysninger om, er anført til at være inden for et nærmere angivet område.

'Teleobservation' betyder, at politiet kan indhente oplysninger vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt fra udbydere af telenet og teletjenester (§ 791 a stk. 5). 'Teleobservation' adskiller sig altså fra observation ved, at politiet ved teleobservation har adgang til at lokalisere den mistænkte for derefter at observere ham. Advokatrådet mener, at termen teleobservation ikke er dækkende og foreslår i stedet termen telelokalisering, fordi det i højere grad klargør forskellen til observation. (Rothe, 2006)

2.4.6 Afbrydelse af kommunikation

I forbindelse med antiterrorpakke III 2007 blev der indsat en bestemmelse i retsp. kap. 71 § 791c, som giver politiet og PET mulighed for helt at afbryde radio- eller telekommunikation i et område. Hvis politiet benytter sig af denne mulighed, skal der være afgørende grunde til at udføre indgrebet, og det hedder i loven, at det skal udføres "med henblik på at forebygge, at der vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kap. 12 og 13. Det er endvidere en betingelse, at lovovertrædelsen kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier". (PET, 2006-2007, s. 18)

De ændringer, som er sket i retsplejeloven og straffeloven på baggrund af de antiterrorpakker, som regeringen har indført i 2002, 2004 og 2007 vidner om den rivende udvikling, som overvågningslovgivningen har været underlagt det sidste årti. Udviklingen synes at fortsætte med stigende intensitet. Den sidste del af dette kapitel omhandler nogle af de nyeste tiltag inden for overvågningslovgivningen. Det skal bemærkes, at der er tale om mere end overvågning. Flere af de indgreb, der i disse dage gennemføres og diskuteres, har karakter af kontrol og frihedsberøvelse.

2.4.7 Administrative udvisninger, tålt ophold og udvidet meldepligt

Ifølge PET Informant 2 findes der spredt i den danske lovgivning muligheder for at frihedsberøve personer, som ikke kan varetægtsfængsles fordi mistankegrundlaget er for tyndt. En af de love, hvor man finder et af disse elementer er udlændingelovens §§ 25 og 45b. I disse

love tillades det regeringen at udvise udlændinge der må anses for at være en fare for statens sikkerhed. Bestemmelserne fik deres nuværende udformning ved antiterrorpakke I, der blev gennemført i 2002. Udvisninger foretaget under disse paragraffer kaldes 'administrative udvisninger'.

Der kan dog være tilfælde, hvor regeringen ikke kan forsvare at udvise udlændinge, som skønnes at være til fare for statens sikkerhed. Det er de tilfælde, hvor udlændingene ved tilbagesendelse til deres hjemland kan risikere dødsstraf eller tortur. Siden 1. april 2008 traf flygtningenævnet beslutning om, at i sådanne tilfælde kan udlændinge blive i Danmark på 'tålt ophold'. 'Tålt ophold' betyder, at man opholder sig i Danmark, men uden de rettigheder, som personer med asyl har. (Dansk Flygtningehjælp, 2008) Når man er på 'tålt ophold' har man pligt til at melde sig til politiet regelmæssigt. For øjeblikket diskuteres den 'udvidede meldepligt', som indebærer at personer på 'tålt ophold' skal melde sig til politiet dagligt. Derudover er der begrænsninger for, hvor personer på 'tålt ophold' må bo, og hvem der bliver tilladt adgang til personens bopæl. Hvis personer på 'tålt ophold' ikke overholder forpligtelserne har politiet en skærpet pligt til at overveje egentlig frihedsberøvelse. Der er i dag 18 udlændinge der lever under 'tålt ophold' i Danmark. (Statsministeriet, 2008)

3 KONKLUSION PÅ REALIADEL

I dette kapitel gives konklusionen på den komparative analyse i realiadelen. Jeg fremlægger kort de forskelle og ligheder, som jeg er kommet frem til ved undersøgelsen af de engelske og danske overvågningsindgreb, og jeg forholder mig til hypoteserne, som jeg introducerede i indledningen. (afsnit 1.3)

En af mine hypoteser (se afsnit 1.3) gik ud på, at jeg ville finde flere ligheder end forskelle ved den komparative analyse og det har også vist sig at være rigtigt. Det er de samme grundlæggende principper, der gælder i begge lande om overvågningsindgreb, omend danskernes rettigheder til privatliv og til at kommunikere uovervåget med hinanden er bedre beskyttet end englændernes.

I forbindelse med det engelske overvågningsindgreb 'communications data surveillance', som går ud på at registrere information om afsender- og modtagerforhold, viste de danske regler sig i høj grad at svare til de engelske. For begge lande gælder det, at lovgivningen er intensiveret på området, og politiets muligheder for at registrere og lokalisere kommunikation er dermed forøget. (se afsnit 2.4.4 og 2.4.5) I Danmark er 'logning af trafikdata' (afsnit 2.4.4) det begreb, der umiddelbart svarer til det engelske 'communications data surveillance'.

Det er en generel tendens, at flere af de engelske overvågningsindgreb er bredere og mere indholdsmættede end de danske overvågningsindgreb, som er mere specifikt formuleret i lovgivningen. Det gælder det engelske overvågningsindgreb 'interception of communications', som dækker over flere af de specifikke overvågningsindgreb, som jeg har gennemgået under de danske overvågningsindgreb. Overvågningsindgrebene 'telefonaflytning', 'brevåbning', 'brevstandsning', 'teleobservation', 'teleoplysning', 'logning af trafikdata', 'afbrydelse af radio- og telekommunikation' kan alle kategoriseres under det engelske 'interception of communications'. I netop dette tilfælde findes der et overbegreb i dansk lovgivning, som svarer til 'interception of communications', hvilket er 'indgreb i meddelelseshemmeligheden'. Det er dog langt fra altid tilfældet, at der findes et tilsvarende overordnet begreb i dansk lovgivning. 'Intrusive surveillance' dækker også over et meget bredt begreb, som dækker over flere af de

danske overvågningstyper. De danske overvågningsindgreb 'rumaflytning', 'telefonaflytning', 'anden aflytning', og 'observation' kan alle kategoriseres under 'intrusive surveillance'.

I forsøget på at sammenligne det engelske 'control order' system med noget tilsvarende i Danmark støder man på en væsentlig forskel mellem systemerne, idet der ikke findes noget tilsvarende begreb i dansk lovgivning. Dette bekræfter en af mine hypoteser, som gik ud på, at der inden for retssystemerne ville findes delområder, som ikke svarer til det andet system. Dog skal det nævnes, at der ifølge PET Informant 2 spredt i den danske lovgivning findes elementer af det, vi møder i de engelske 'control orders'. (se afsnit 2.4.7)

I forbindelse med overvågningsmetoden 'directed surveillance' viste der sig også at være et delområde, som ikke umiddelbart kan sammenlignes med noget delområde inden for det danske retssystem. I det danske retssystem er der ikke lovgivet om dét at iagttage nogen i det offentlige rum på samme måde, som der er om 'directed surveillance' i England.

TERMINOLOGIDEL

4 DEN TERMINOLOGISKE OG OVERSÆTTELSESTEORETISKE ANALYSE

I dette kapitel udvælger jeg de termer der ud fra den komparative analyse i realiadelen har vist sig at være særligt udfordrende ved oversættelse. Disse termer behandler jeg ud fra terminologiske arbejdsmetoder. I den sammenhæng forklarer jeg relevante grundbegreber inden for terminologiarbejde som f.eks. termer, begreber, begrebssystemernes rolle og definitionernes rolle. Herefter følger en oversættelsesteoretisk diskussion af termerne. I diskussionen kommer jeg ind på de særlige hensyn en oversætter bør tage ved oversættelse af juridiske termer. Jeg præsenterer forskellige oversættelsesstrategier og vurderer hvilke strategier der er mest brugbare ved oversættelse af termerne.

4.1 TERMINOLOGIARBEJDE

4.1.1 Formålet med terminologiarbejde

Overordnet er der to hovedformål med terminologiarbejde. Ét er at skabe overblik over termer inden for bestemte emneområder, og et andet er at påvirke terminologien inden for de udvalgte termer og danne termer, sådan at fagfolk kan tale sammen på den mest effektive og ideelle måde. Hvis fagfolk bruger den samme term for det samme begreb fungerer kommunikationen afgjort bedst. (Grindsted & Toft, 1994, s. 71) Det er oplagt, at selve termerne er det centrale arbejdsэлемент i terminologiarbejde, det er derfor relevant kort at forklare, hvad en term er.

4.1.2 Hvad er en term?

Termer kan bestå af enkelte ord eller være sammensætninger af flere ord. (Grindsted & Toft, 1994, s. 71) Det, som adskiller termer fra ord er, at termer refererer til specifikke begreber inden for ét bestemt emneområde, hvorimod ord kan referere til flere forskellige begreber inden for mange forskellige emneområder. Ideelt set er der bag hver enkelt term ét klart defineret begreb, som er sat i system i forhold til andre begreber inden for det vidensområde, termen dækker over. Termen skal beskrive begrebet på en klar og utvetydig måde, og termens ydre form skal være i overensstemmelse med det relevante sprogs grammatiske regler. Når man arbejder med behandling af ord eller oversættelse af ord kan man gøre det ud fra en ren

sproglig synsvinkel dvs. at man forsøger at finde frem til selve ordets betydning og måske oprindelse. Dette gælder ikke for termer, som derimod altid bliver behandlet ud fra deres begrebsindhold. (Sager, 1998, s. 261)

4.1.3 Hvad er et begreb?

At få styr på en terms begrebsindhold er netop det, der kan skabe store udfordringer inden for terminologiarbejde. Grinsted & Toft beskriver begrebet på følgende måde: "Et begreb er en abstraktion, dvs. en forestilling, som den menneskelige hjerne danner sig om en genstand. Man kan kalde begrebet et tanke- eller videnselement." (Grindsted & Toft, 1994, s. 69)

4.1.4 Den terminologiske fremgangsmåde

En typisk fremgangsmåde inden for terminologiarbejde er 1) Strukturering af termer i specifikke emneområder. 2) Præsentation af termerne i begrebssystemer. 3) Udarbejdelse af definitioner, hvilket jeg gør i det følgende. Man kunne arbejde videre herfra med dannelse af nye termer og standardisering af termer. Dette sidste skridt videre i terminologiarbejde tager jeg dog ikke inden for rammerne af dette speciale. (Sager, 1998, s. 251)

4.1.5 Termudvælgelsen

Som nævnt i indledningen har jeg i min tilgang til emnet taget udgangspunkt i engelsk ret, og jeg vælger derfor at arbejde videre med engelske termer, som kan være vanskelige at oversætte til dansk. Kriterierne for termudvælgelsen er, at der enten ikke er en umiddelbart ækvivalent term i dansk lovgivning eller at der kun er en delvis ækvivalent term. Et andet kriterium, som gælder for nogle af termerne er, at termerne er nye i engelsk lovgivning og at der ikke er lovgivet konkret om overvågningsindgrebet i Danmark endnu. Desuden har jeg i termudvælgelsen lagt vægt på at finde termer, som er forholdsvis omfangsrige indholdsmæssigt. Jo mere omfangsrig en terms begrebsindhold er, jo mere vil der også typisk være at skulle tage højde for i en oversættelsessituation. Termerne, som jeg har valgt at arbejde videre med, bliver nærmere introduceret i afsnit 4.1.6.1 og fremgår af det engelske begrebssystem 'surveillance01', som også findes i afsnit 4.1.6.1.

4.1.6 Begrebssystemer

Arbejdet med begrebssystemer spiller en central rolle i den terminologiske fremgangsmåde jeg vælger jeg i dette speciale. Begrebssystemerne er en hjælp til at finde ud af, hvordan de forskellige termer adskiller sig fra hinanden, og dermed til at bestemme begrebsindholdet. Nogle af de termer, jeg har udvalgt til videre behandling, ligger ved en første betragtning tæt op af hinanden indholdsmæssigt, og arbejdet med begrebssystemerne har tydeliggjort, hvilke karakteristiske træk der adskiller termerne fra hinanden. Man kan opbygge begrebssystemer ud fra forskellige slags relationer, f.eks. ud fra termernes generiske relationer til hinanden dvs. at man finder ud af hvilke begreber der er over- og underordnet hinanden. Dette kaldes også en hierarkisk opbygning af et begrebssystem. (Madsen, 2005)

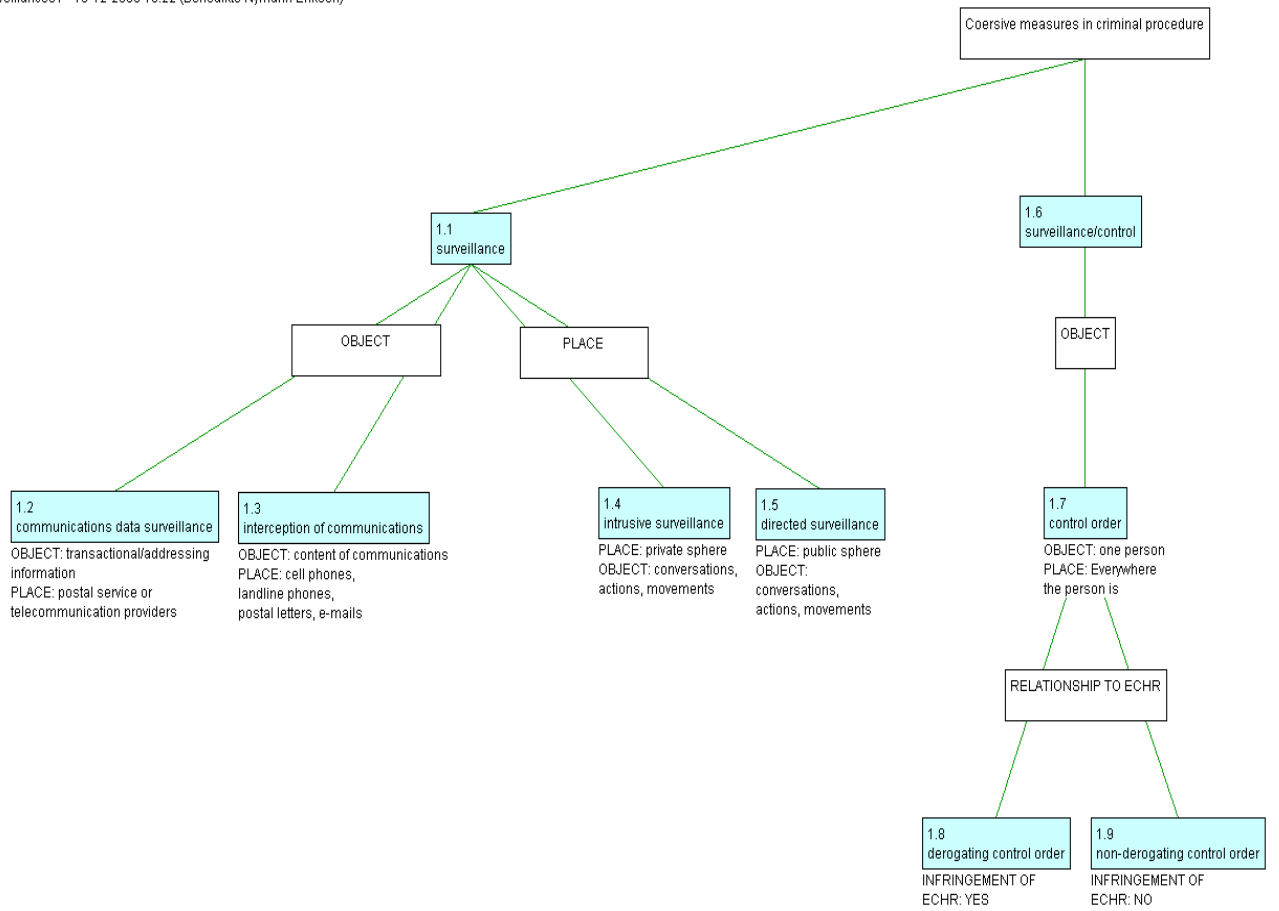
Figur 1 og 2 viser de to begrebssystemer jeg har udarbejdet først ud fra de engelske termer og herefter ud fra de danske termer, som delvist dækker over det samme begrebsindhold.

4.1.6.1 Det engelske begrebssystem 'surveillance01'

Figur 1 er bygget op ud fra de engelske termer, som jeg har udvalgt på baggrund af konklusionen af den komparative analyse. Begrebssystemet illustrerer de afgørende forskelle mellem termerne, som jeg er kommet frem til på baggrund af behandlingen af overvågningsindgrebene i realiadelen. I den komparative analyse kom det tydeligt frem, at den afgørende forskel på 'communications data surveillance' og 'interception of communications' er, at ved 'communications data surveillance' er det kun informationer om modtager- og afsender forhold der bliver undersøgt, hvorimod der ved 'interception of communications' også bliver grebet ind i selve indholdet af meddelelserne. Derfor har jeg valgt, at lade 'OBJECT' være det afgørende adskillende træk mellem de to termer i begrebssystemet. Når det gælder 'intrusive surveillance' og 'directed surveillance' viste den afgørende forskel sig i højere grad at bestå i det sted, overvågning foregår, og derfor har jeg valgt 'PLACE' som det adskillende træk. Ud fra den komparative analyse blev det også klart, at 'control order' skiller sig ud fra de andre overvågningsindgreb ved at være mere end overvågning, og derfor har 'control order' fået sin egen plads under 'coersive measures in criminal procedure'. Begreb 1.6 i begrebssystemet indikerer, at når det gælder 'control orders' er der også tale om kontrol.

FIGUR 1 'SURVEILLANCE01'

surveillance01 - 13-12-2008 16:22 (Benedikte Nymann Eriksen)

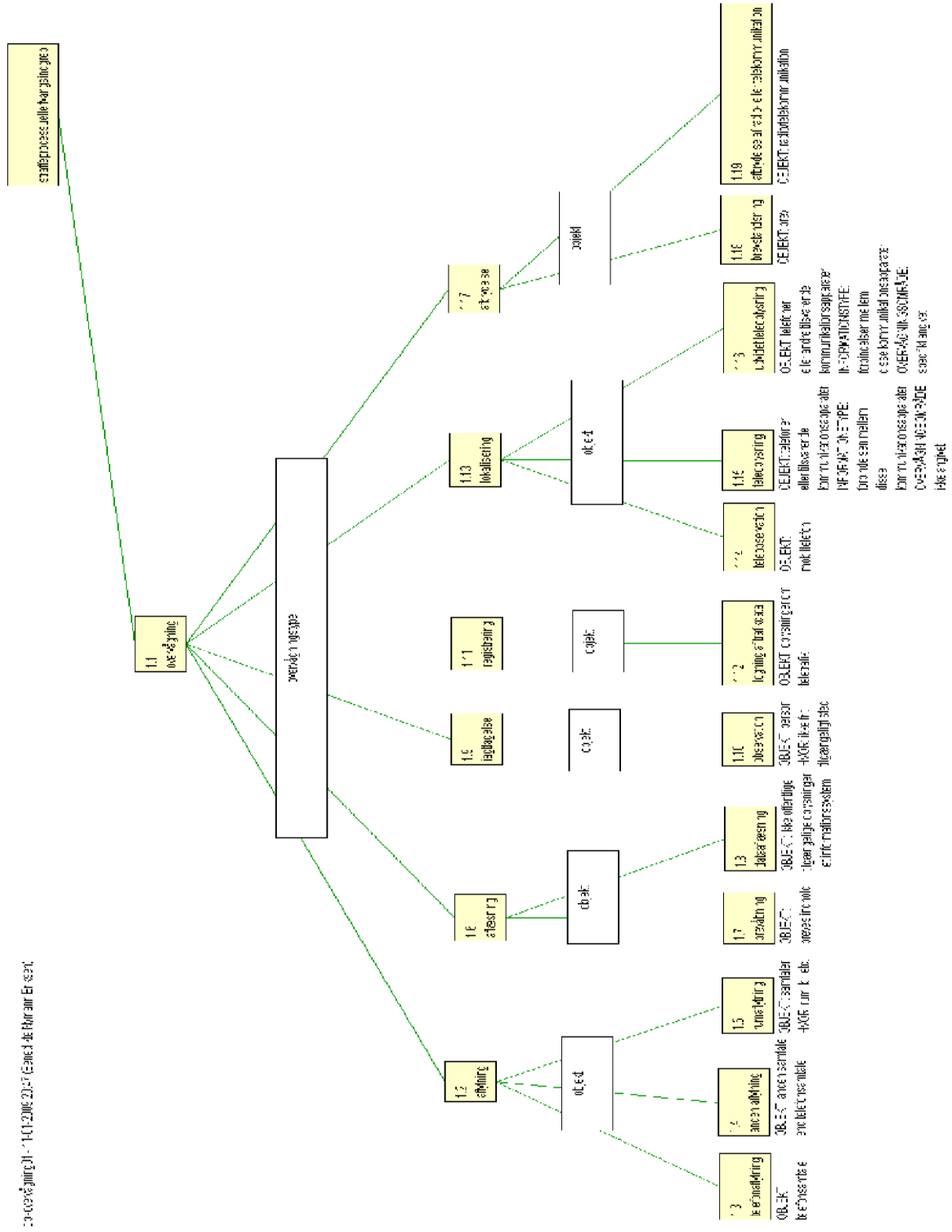

4.1.6.2 Det danske begrebssystem 'overvågning01'

Det danske begrebssystem 'overvågning01' (Figur 2) danner overblik over de termer, som har vist sig at være relevante efter at have søgt efter ækvivalente termer i den danske overvågningslovgivning. De fleste af overvågningstyperne er behandlet i Retsplejeloven kap. 71 som har overskriften: "Indgreb i meddelelshemmeligheden, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation". (se afsnit 2.4) Begreberne 'aflytning', 'aflysning', 'iagttagelse', 'registrering', 'lokalisering', 'afbrydelse' er ikke egentlige juridiske begreber, som man kan finde i den danske lovgivning. Det er en slags overbegreber, som jeg har indsat i begrebssystemet for at skabe overblik over, hvilke forskellige overvågningskategorier der findes i dansk lovgivning. Som det afgørende adskillende træk inden for kategorierne har jeg brugt 'OBJEKT', idet spørgsmålet om hvad der bliver overvåget synes at udgøre hovedforskellen mellem de forskellige overvågningstyper. I de tilfælde, hvor jeg har ment, at det er nødvendigt for forståelsen af termerne, har jeg indsat flere adskillende træk.

FIGUR 2 'OVERVÅGNING01'

4.1.7 Udarbejdelse af definitioner

Det næste naturlige skridt efter at have udarbejdet begrebssystemer er at udarbejde definitioner, og dette er måske det allervigtigste inden for terminologiarbejde og efterfølgende oversættelse. Grunden til, at definitioner er vigtige er, at man, som allerede nævnt, inden for terminologiarbejde arbejder med *begreberne* og ikke med *ordene*. Det handler om at finde ud af, hvad termerne dækker over indholdsmæssigt. Det betyder, at ordet aldrig er i fokus – hverken for terminologen eller oversætteren. (Lundquist, 2005, s. 10) Figur 3 3 og 4 udgør 2 lister, som viser, hvilke definitioner jeg har udarbejdet på baggrund af arbejdet med begrebssystemerne.

FIGUR 3 LISTE MED DEFINITIONER AF ENGELSKER TERMER

Begreb	Definitioner
communications data surveillance	surveillance of transactional/addressing information at postal service or telecommunication providers
interception of communications	surveillance of content of conversations made by cell phones, landline phones, e-mails
intrusive surveillance	surveillance of conversations, actions and movements made in the private sphere
directed surveillance	surveillance of conversations, actions, and movements made in the public sphere
control order	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is
derogating control order	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is. The action derogates ECHR.
non-derogating control order	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is. The action does not derogate ECHR.

FIGUR 4 LISTE MED DEFINITIONER AF DANSKE TERMER

Begreb	Definitioner
aflytning	Ø
telefonaflytning	overvågning som består i aflytning af telefonsamtale
anden aflytning	overvågning som består i aflytning af anden samtale end telefonsamtale
rumaflytning	overvågning som består i aflytning af samtaler ført i et rum, en bil etc.
aflæsning	Ø
brevåbning	overvågning som består i åbning og aflæsning af breves indhold
dataaflæsning	overvågning som består i aflæsning af ikke offentlige tilgængelige oplysninger i et informationssystem
iagttagelse	Ø
observation	overvågning som består af hemmelig iagttagelse af en person på et ikke frit tilgængeligt sted
registrering	Ø
logning af trafikdata	overvågning som består i registrering af oplysninger om teletrafik
lokalisering	Ø
teleobservation	overvågning som består i lokalisering af mobiltelefon
teleoplysning	overvågning som består i lokalisering af telefoner og tilsvarende kommunikationsapparater og forbindelsen mellem disse uden specifik angivelse af overvågningsområde
udvidet teleoplysning	overvågning som består i lokalisering af telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater og forbindelsen mellem disse med specifik angivelse af overvågningsområde
afbrydelse	Ø
brevstandsning	overvågning som består i afbrydelse af brevforsendelse
afbrydelse af radio- eller telekommunikation	overvågning som består i afbrydelse af radio- eller telekommunikation

4.1.8 Definitionernes rolle

Det mest håndgribelige, som oversætteren har at forholde sig til i den oversættelsessituation vi møder i dette speciale er netop de definitioner, der er blevet til under arbejdet med begrebssystemerne sammenholdt med definitionerne i lovgivningen. Det er også generelt for juridisk oversættelse, at der er stærk fokus på terminologiarbejde. Sarcevic siger i den forbindelse, at de fleste eksisterende afhandlinger om netop juridisk oversættelse beskæftiger sig primært, hvis ikke udelukkende med terminologiarbejde. (Sarcevic, 1997, s. 229) Det skyldes netop, at man gennem terminologiarbejdet forsøger at udarbejde definitioner, så man præcist forstår indholdet af termen. Men, hvor meget betyder definitionerne i lovgivningen i forhold til de definitioner terminologen udarbejder selv eller i samarbejde med jurister?

4.1.9 Hvor stor vægt skal oversætteren tillægge definitionerne i lovgivningen?

Som udgangspunkt må man sige, at definitionerne i lovgivningen skal vægtes højt i en oversættelsessituation. De er til for at lovteksten kan blive tolket på samme måde af alle, som læser den, og de er altafgørende i tilfælde, hvor juridiske termer kan have flere betydninger og skal opfattes på én bestemt måde. Et eksempel på vigtigheden af definitionerne i lovgivningen kunne være termen 'association', som kan betyde både 'partnership', 'factory' og 'manslaughter'. (Sarcevic, 1997, s. 153) I sådan et tilfælde, hvor en term kan have meget forskellige betydninger afhængig af den juridiske kontekst, vil det være helt afgørende, at oversætteren holder sig til lovgivningens definition af termen. Når det gælder definitioner man finder i lovgivningen skelner Sarcevic mellem 'forklarende definitioner' og 'stipulerende definitioner'. 'Forklarende definitioner' er med til at give en korrekt forståelse af termen uden, at den afgør selve termens betydning. 'Stipulerende definitioner' *forandrer* termens almindelige begrebsindhold ved at indsnævre eller udvide dens betydning eller ved at give den en helt ny mening. (Sarcevic, 1997, s. 153) Afvejningen af, hvor højt man skal vægte definitionerne i lovgivningen, afhænger altså af, hvilken type definition man har med at gøre. I arbejdet med oversættelse af de engelske termer har der hovedsageligt været tale om forklarende definitioner, som jeg har lænet mig op ad for at forstå termerne. I et tilfælde kunne man tale om, at jeg har arbejdet med en 'stipulerende definition', og det er i tilfældet med 'communications data' (se afsnit 2.3.1). I tilfældet med 'communications data' er definitionen

mere end en forklaring, idet definitionen danner rammerne for, hvordan man skal tolke 'communications data', og man kan sige, at denne definition til en vis grad ændrer termens betydning.

4.1.10 Inferenserne – generel viden

Udover definitionerne i lovgivningen trækker oversætteren også på sin generelle viden inden for området. Dette er hvad Lundquist kalder 'inferenserne'. Lundquist indbefatter flere typer af viden under begrebet 'inferenserne' bla. 'generel viden' og 'almen kulturel viden' (Lundquist, 2005, s. 14) Disse to slags viden er vigtige områder at have med i overvejelserne, når man som oversætter forsøger at finde en god oversættelse af en juridisk term. De er vigtige, fordi man som målsproglæser altid udleder "et eller andet", når man hører en term, også selv om ens baggrundsviden er på et minimum, så vil man begynde at søge i sit vidensregister, når man hører en term eller et ord og der vil sjældent være et fuldstændigt blankt resultat, når man søger i sin baggrundsviden. En term som 'communications data' vil dog typisk blive tolket forkert, hvis man kun har 'generel viden' og 'almen kulturel viden' at trække på. Det kræver ekspertviden at vide hvad 'communications data' dækker over, når man taler om det i forbindelse med overvågningsindgreb, og det er netop derfor oversættere skal beskæftige sig med terminologiarbejde.

4.1.11 Forskellen mellem terminologiarbejde og oversættelsesarbejde

Indsamling af terminologi er en statisk proces, som består i at identificere, isolere og beskrive terminologiske enheder. Meget terminologiarbejde er et-sproget, og formålet er at skabe overblik over terminologien på ét sprog inden for ét bestemt område og evt. at danne nye termer eller revidere gamle termer. Oversættelse er derimod en dynamisk proces, hvor oversætteren forsøger at forstå tekstindholdet i et sprog for at skabe tekstindhold i et andet sprog. Hvor oversætteren arbejder med begreber og termer i kontekst, arbejder terminologer med at isolere termer fra konteksten og indsætte dem i abstrakte begrebssystemer. Terminologen forsøger altså at matche term og begreb, og oversætteren forsøger at matche tekstenheder. Terminologens og oversætterens arbejde er altså meget forskelligt. (Sager, 1998, s. 251)

4.1.12 Terminologiarbejde i samspil med oversættelsesarbejde

Selv om terminologiarbejde og oversættelsesarbejde er to forskellige discipliner er man som oversætter nødt til at være fortrolig både med terminologiarbejde og oversættelsesteorier især når det drejer sig om oversættelse af fagsproglige tekster. Termer vil oftest skulle oversættes i en sammenhæng dvs. i en tekst, og som oversætter arbejder man derfor ikke med termerne isoleret. Når man arbejder med juridisk oversættelse er det nødvendigt, at der går et grundigt terminologiarbejde forud for selve oversættelsen. Det terminologiske arbejde kommer således i et samspil med de oversættelsesteorier, som en oversætter er nødt til at forholde sig til i en oversættelsessituation.

4.2 Oversættelsesteoretisk analyse

I det følgende kommer jeg ind på de særlige hensyn en oversætter bør tage ved oversættelse af juridiske termer. Jeg introducerer ækvivalensbegrebet og skopos-teorien. Derefter præsenterer jeg de oversættelsesstrategier, som jeg benytter til at udarbejde oversættelsesforslag til termerne. Oversættelsesstrategierne og oversættelsesforslagene bliver først sammenholdt i artikelfelterne i afsnit 4.2.13.

4.2.1 Hvordan adskiller juridisk oversættelse sig fra almensproglig oversættelse?

Ifølge Rayar adskiller juridisk oversættelse sig fra andre former for oversættelse ved, at budskabet inden for juridisk oversættelse bliver udtrykt i koder. Disse koder repræsenterer bestemte juridiske begreber. (Rayar, 1988, s. 451) Som vi allerede har set med eksemplet 'association' (afsnit 4.1.9) kan et ord ændre betydning afhængig af den juridiske sammenhæng det bliver brugt i. Eksemplet viser, at man som oversætter er nødt til at kende det juridiske sprog og dets koder. Men, der er uenighed om, hvorvidt oversætteren må bruge ord fra almen sprogbrug til at forklare koden eller oversætteren skal finde en juridisk term i målsproget, som har den samme kode, eller oversætteren skal bruge den traditionelle ord-for-ord oversættelse. Der er dem, som fastholder, at juridisk sprog skal oversættes til *juridisk* sprog. Heriblandt er f.eks. Groot og Laer som siger, at (min oversættelse): "oversætteren skal undersøge betydningen af kildesprogslandets term, og herefter må oversætteren lede efter en ækvivalent

term inden for målsprogslandets juridiske sprog. Oversættere er forpligtiget til at praktisere komparativ ret.” (Groot & Laer, 2006, s. 66)

4.2.2 Oversættelse til et andet sprog, ikke et andet retssystem

Rayar er enig med Groot og Laer i, at oversættere skal praktisere komparativ ret, men siger, at denne sammenligning af retssystemerne foregår *forud* for selve oversættelsen. Først når man har foretaget sammenligningen kan selve oversættelsesprocessen begynde, og så handler det ikke om at finde en ækvivalent term i målsproget, men nærmere om at finde ud af hvilke termer man *ikke* kan bruge i oversættelsen. Dette er en helt anden holdning til juridisk oversættelse, idet Rayar understreger, at man som oversætter ikke oversætter fra et juridisk system til et andet juridisk system, men fra et juridisk system til et andet *sprog*. Dette er en vigtig pointe. Hvis man forsøger at finde danske juridiske termer, som nogenlunde matcher de engelske juridiske termer i teksten vil læseren let komme til at forbinde de danske termer med det danske juridiske system, når denne læser den oversatte tekst. Det ville være en fejl, for teksten er en oversættelse og termerne refererer stadig til det engelske juridiske system, selv om termerne er oversatte. Hvis man bruger mange danske juridiske termer kan det forvirre læseren, så denne uvægerligt tænker de danske juridiske definitioner ind i termerne, som faktisk stadig er engelske og refererer til det engelske system. (Rayer, 1988, s. 452) I den forbindelse påpeger Sarcevic, at det er vigtigt at huske, at et juridisk system er et nationalt fænomen. Sarcevic udtrykker det på følgende måde (min oversættelse):

”Jura adskiller sig fra medicin, kemi, computerteknologi, og andre af den slags videnskaber, ved først og fremmest at være et nationalt fænomen. Enhver national og lokal ret udgør et uafhængigt juridisk system med dets eget terminologiske apparat og underliggende begrebsstruktur, dets egne klassifikationer, kilder, metoder og socioøkonomiske principper.”
(Sarcevic, 1997, s. 13)

4.2.3 Målsprogsorientering med fokus på kildesprogets retssystem

Ud fra denne argumentation kunne man få den tanke, at man i højere grad skal kildesprogsorientere sin oversættelse af juridiske termer frem for at målsprogsorientere, fordi læseren på den måde kan komme til at forbinde termerne med det ”forkerte” juridiske system. Hensigten med denne argumentation er dog ikke, at man skal kildesprogsorientere sin

oversættelse, sådan at teksten kommer til at virke fremmed. De juridiske termer skal stadig overføres i et sprog, der benytter elementer, som så vidt muligt ikke er fremmede for modtageren. B. Kielar siger i den forbindelse (min oversættelse): "Formålet er at møde målsproglæseren i dennes sociokulturelle ramme og at viderebringe juridiske ideer gennem en oversat tekst som bruger – i så høj grad som muligt – lingvistiske elementer, som er velkendte for målsproglæseren". (Rayer, 1988, s. 456)

4.2.4 Ækvivalensbegrebet

Tanken om at formidle juridiske termer ind i målsproglæserens sociokulturelle ramme ligger op til overvejelser af ækvivalensbegrebet. Ækvivalensbegrebet er måske det mest omtalte begreb inden for oversættelsesteori overhovedet. Spørgsmålet er, hvad ækvivalens er og hvordan en oversætter skaber ækvivalens mellem kildesproget og målsproget. Lige siden de første oversættelsesteorier blev formuleret har oversættelsesteoretikere været enige om, at formålet med oversættelse var at skabe ækvivalens. Teoretikerne kunne bare ikke blive enige om hvad ækvivalens egentligt betød. Alligevel har mange teoretikere forsøgt med forskellige definitioner. Heriblandt f.eks. dynamisk, formel, kommunikativ, semantisk, funktionel osv. Snell Hornby skriver, at hun har fundet frem til mere end 56 forskellige slags ækvivalenstyper. (Sarcevic, 1997, s. 47) Det har også ført til, at nogle har stillet spørgsmålstejn ved om ækvivalensbegrebet egentlig er vigtigt og om det overhovedet er muligt at definere ækvivalensbegrebet. (Sarcevic, 1997, s. 47) På trods af forvirringen vil jeg her introducere to ækvivalensbegreber, som er formuleret af Nida, og som er relevante i forståelsen af, hvordan jeg vælger at oversætte termerne i dette speciale.

4.2.5 Dynamisk ækvivalens vs. formel ækvivalens

Nida skelner mellem 'dynamisk ækvivalens' og 'formel ækvivalens'. 'Dynamisk ækvivalens' forklarer han på følgende måde: "forholdet mellem modtager og budskab skal være det samme som det, der fandtes mellem de oprindelige modtagere og budskabet." (Grindsted & Toft, 1994, s. 40) Modsætningen til 'dynamisk ækvivalens' er 'formel ækvivalens', hvilket er en bestræbelse på, at termerne på kildesproget og målsproget har de samme ortografiske (retskrivningsmæssige) og fonologiske (lydenes funktioner i et sprog) egenskaber. (Károly, 2006) Dynamisk ækvivalens er målsprogsorienteret, hvorimod formel ækvivalens typisk er kildesprogsorienteret. Hvis man eksempelvis skulle oversætte termen 'intrusive surveillance' ud

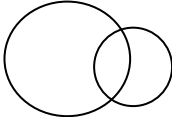
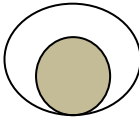
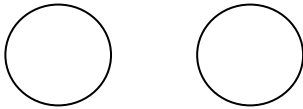

fra ønsket om at skabe formel ækvivalens ville en oplagt oversættelse være 'tvangsmæssig overvågning'. Fortalere for 'dynamisk ækvivalens' kunne så hertil tilføje, at selvom det ortografisk og fonologisk er en korrekt oversættelse afføder det ikke den samme reaktion hos modtageren i målsprogslandet, som hos modtageren i kildesprogslandet. Termen 'tvangsmæssig overvågning' findes ikke i Danmark, og en dansk jurist ville stå lidt vaklende over for, hvordan han skulle forstå termen 'tvangsmæssig overvågning'. En engelsk jurist vil dog højst sandsynligt forstå termen 'intrusive surveillance' noget hurtigere, fordi det for en engelsk jurist ikke er et fremmed begreb. Det giver derfor god mening at argumentere for at oversætteren i denne situation skal udvide sine arbejdsredskaber til også at inkludere sociolingvistiske teorier, som Nida foreslår gennem brug af dynamisk ækvivalens. Det problematiske ved en mere sociolingvistisk tilgang til oversættelse er selvfølgelig, at menneskelige reaktionsmønstre er meget svære at forudsige. Kritikere af netop denne stræben efter dynamisk ækvivalens har også påpeget, at der mangler en form for normgivende test, som kan afdække hvordan mennesker reagerer på forskellige budskaber. (Sager, 1998, s. 198)

4.2.6 Ækvivalens ifølge Drauskau

Drauskaus definition på ækvivalens handler ikke så meget om, hvordan man skaber ækvivalens, men er snarere en hjælp til at bestemme om der er begrebsidentitet mellem to begreber, og hun opstiller forskellige grader af begrebsidentitet. Graden af begrebsidentitet bestemmer man ud fra sammenligning af begrebssystemer, definitioner på begreber og begrebernes karakteristiske træk. Hvis man ved en sammenligning finder ud af, at alle disse faktorer er sammenfaldende, så er der fuldstændig begrebsmæssig ækvivalens (Draskau, 1994, s. 100). Figur 5 illustrerer de forskellige grader af ækvivalens – fra fuldstændig begrebsmæssig ækvivalens til overlapning, inklusion og endelig til helt manglende begrebsmæssig ækvivalens.

FIGUR 5 DRAUSKAU'S ÆKVIVALENSMODEL

<p>Fuldstændig begrebsmæssig ækvivalens</p> <p>Her kan antallet af termer, der anvendes til at udtrykke begrebet, være én til én, én til mange eller mange til mange.</p>	
<p>Overlapping</p> <p>Graden af begrebsmæssig ækvivalens kan her variere. Hvis der er en høj grad af overlapping, kan termerne være korrelerende, dvs. at de er næsten ækvivalente.</p>	
<p>Inklusion</p> <p>Det ene begreb er indeholdt i det andet begreb, mens det ene begreb kan opvise ét eller flere yderligere træk i forhold til det andet</p>	
<p>Ingen begrebsmæssig ækvivalens</p>	

Drauskaus model er god fordi den på en enkel måde kan være med til at bestemme, om man har fundet en ækvivalent term i målsproget, eller man er tæt på at have fundet en.

4.2.7 Skopos teorien

Indtil videre har vi betragtet oversættelse ud fra terminologiarbejde og de metoder, som hører til her. Endvidere har vi set på ækvivalensbegrebet og nogle af de forskellige strategier og tilgange til oversættelse, dette begreb kan udløse. Det er dog også værd at indføre i den oversættelsesteoretiske diskussion, at selve formålet med oversættelsen kan have stor betydning for, hvilken oversættelsesstrategi man skal vælge. Traditionelt set har man inden for juridisk oversættelse ikke tillagt selve formålet med oversættelsen så stor betydning, idet man har fremført, at oversættelse skulle være så tæt på kildeteksten, som overhovedet muligt. Dét at være tro mod kildeteksten har generelt været vægtet højere end overvejelser om, hvad formålet med oversættelsen er. Udgangspunktet har så været, at formålet med oversættelsen i målsprogslandet var det samme, som formålet med kildeteksten i kildesprogslandet. Vermeer bryder med denne tankegang, idet han siger, at oversættelser kan tjene andre formål i målsprogslandet end kildeteksten i kildesprogslandet. Dette betyder ifølge Vermeer, at den samme tekst kan oversættes på mange forskellige måder afhængig af oversættelsens formål.

(Sager, 1998, s. 235) Endvidere siger Vermeer, at det vigtigste kriterium for udvælgelse af en oversættelsesstrategi er identificering af oversættelsens formål. (Sarcevic, 1997, s. 18)

Vermeer er blevet kritiseret for at tillægge formålet med oversættelsen alt for stor betydning. Sarcevic siger f.eks. om Vermeers teori, at den i overdreven grad forenkler den beslutningsproces, som oversættere af juridiske tekster står i, ved at sige, at oversættelsesstrategier udelukkende skal vælges ud fra hvilket formål oversættelsen har. (Sarcevic, 1997, s. 19)

Selvom Vermeers Skopos-teori måske er for ensidig i sin vægtlægning af selve formålet med oversættelsen er hans pointe alligevel vigtig at have med i oversættelsesprocessen. Valg af oversættelse vil være tæt knyttet til, hvilket formål oversættelsen har i målsprogslandet.

4.2.8 Hvilken oversættelsesstrategi skal jeg vælge?

Den enorme mængde af forskellige oversættelsesstrategier, der findes, viser hvor komplekst arbejdet med oversættelse er, og i hvor høj grad en oversættelse kan være præget af subjektivitet. Mange af de oversættelsesmæssige begreber, som er blevet formuleret minder om hinanden og overlapper hinanden indholdsmæssigt. I forbindelse med arbejdet med termerne i dette speciale har jeg fundet det relevant særligt at beskæftige mig med: eksplicitering, parafrase, låneoversættelse, naturalisering/fonologisk oversættelse.

4.2.9 Eksplicitering

'Eksplicitering' er en oversættelsesstrategi, hvor man indfører information på målsproget, som ikke er eksplicit udtrykt på kildesproget, men som kildesproglæseren opfatter fordi meningen lå implicit i kildesprogstermen. (Sager, 1998, s. 80) Denne brede forklaring af hvad 'eksplicitering' er, vil gælde næsten inden for enhver form for oversættelse, for hvornår er præcis den samme mening eksplicit eller implicit udtrykt i en oversat term? For at 'eksplicitering' skal give mere specifik mening, som oversættelsesmæssig strategi kan den yderligere opdeles i 'obligatorisk eksplicitering', 'mulig eksplicitering' og 'pragmatisk eksplicitering'. (Sager, 1998, s. 83)

'Obligatorisk eksplicitering' er dikteret af forskellene i de syntaktiske og semantiske strukturer i sproget. Denne form for 'eksplicitering' er obligatorisk, fordi oversættelsen ellers ville blive ugrammatisk. (Sager, 1998, s. 82) 'Mulig eksplicitering' er en strategi der benyttes, når man godt kan oversætte termen eller sætningen ord for ord uden at oversættelsen bliver ugrammatisk på målsproget, men oversættelsen kommer til at virke unaturlig. I sådan et tilfælde er 'eksplicitering' ikke obligatorisk, men en mulighed. 'Pragmatisk eksplicitering' har at gøre med de kulturelle forskelle landene imellem. Dét der bliver opfattet som almen viden i kildesprogskulturen er måske ikke almen viden i målsprogslandets kultur. 'Eksplicitering' er en oversættelsesstrategi, som jeg benytter ved flere af termene. (se afsnit 4.2.13)

4.2.10 Parafrase

'Parafrase' betyder, at man forklarer information fra kildesproget med ens helt egne ord, hvis man blot ændrer et eller to ord er der ikke tale om 'parafrase'. (Terminology, 2003) Der er oversættelsesteoretikere, som f.eks. Cesana der fremfører, at brugen af 'parafrase' ikke hører hjemme i forbindelse med juridisk oversættelse, og at denne strategi alene fører til, at man ødelægger meningen med kildesprogstermen og skaber forvirring. Cesana insisterer på, at oversættere, som bruger 'parafrase', som oversættelsesstrategi overskrider sine beføjelser og påfører sig selv den svære opgave, som det er at fortolke lovgivningen, noget som kun jurister må og kan gøre. (Sarcevic, 1997, s. 38) Der er ingen tvivl om at brugen af 'parafrase' stiller store krav til oversætteren. Eftersom læseren kun bliver præsenteret for oversætterens 'parafrase' og ikke ser kildesprogstermen, kommer alting til at afhænge af oversætterens forståelse af termen. Dette er måske også grunden til, at nogle stadig fastholder at 'parafrase' ikke er en brugbar strategi inden for juridisk oversættelse. Sarcevic bemærker i den forbindelse, at det kun er meget øvede oversættere af juridisk sprog, der skal kaste sig ud i at bruge strategien 'parafrase'. (Sarcevic, 1997, s. 254) Ved oversættelse af de udvalgte termer i dette speciale har det dog vist sig at være nærmest uundgåeligt ikke at bruge 'parafrase'. Dette skyldes både termernes kompleksitet, og at der i nogle tilfælde er tale om oversættelse af juridiske begreber, som har været ukendte i det danske retssystem.

4.2.11 Låneoversættelse

'Låneoversættelse' er en oversættelsesstrategi, som består i at "låne" kildesprogstermen fra kildesproget og bruge den i oversættelsen i uoversat form. Vinay & Darbelnet beskriver

'låneoversættelse', som den simpleste af alle former for oversættelse. (Vinay & Darbelnet, 2004, s. 129) Inden for juridisk oversættelse er 'låneoversættelse' en oversættelsesstrategi, der hersker stor uenighed omkring. Jurister er generelt tilhængere af brugen af 'låneoversættelse'. (Sarcevic, 1997, s. 258) 'Låneoversættelse' kan synes som en sikker vej til at undgå, at man som oversætter tolker noget forkert ind i termen eller teksten. Alligevel er mange oversættelsesteoretikere generelt imod brugen af 'låneoversættelse' inden for juridisk oversættelse og mener, at 'låneoversættelse' skal opfattes, som "sidste udvej". (Sarcevic, 1988, s. 458) Et af argumenterne for at holde sig fra 'låneoversættelse' er den, at 'låneoversættelser' kun opfattes korrekt af læsere, som allerede kender kildesprogets juridiske system. Sarcevic fremfører derfor, at inden for juridisk oversættelse skal brugen af 'låneoversættelse' begrænses til situationer, hvor målsproglæseren kender kildesprogets juridiske system, og meningen derfor er åbenlys. (Sarcevic, 1988, s. 458) Endvidere siger Laer & Groot, at hvis der bliver indført for mange uoversatte termer i oversættelsen, er der en fare for at teksten kommer til at fremstå som en samling af fremmede ord, som er sat sammen vjh. præpositioner, adverbier og verber, og så er der ikke længere tale om en egentlig oversættelse. (Groot & Laer, 2006, s. 69)

På trods af disse gode argumenter for at holde sig fra 'låneoversættelse' som oversættelsesstrategi i forbindelse med juridisk oversættelse er det alligevel en strategi, der ofte bliver brugt inden for juridisk oversættelse. Brugen af 'låneoversættelse' er også oplagt i forbindelse med de termer, jeg arbejder med i dette speciale. Man kunne faktisk argumentere for, at alle termene har potentiale for at blive overført til det danske sprog vjh. af strategien 'låneoversættelse'. Det skyldes termernes kompleksitet og manglen på begrebsmæssig ækvivalens i det danske sprog.

4.2.12 Naturalisering/Fonologisk oversættelse

'Naturalisering/fonologisk oversættelse' er en form for 'låneoversættelse', dvs. der er stadig tale om, at "låne" kildesprogstermen, men termen bliver dog ændret lidt, så den passer til de fonologiske regler (lydenes funktion i et sprog) i målsproget, og den kommer til at ligne ord fra målsproget. (Sarcevic, 1997, s. 258)

4.2.13 Artikelfelterne

Følgende artikelfelter er printet ud fra I-term. Som nævnt i indledningen er I-term et terminologisk arbejdsredskab, som hjælper med at skabe overblik over og sammenhæng mellem det terminologiske arbejde og oversættelsesarbejde. I-term skal kunne bruges som et opslagsværk og de informationer, der er medtaget er de der skønnes at være relevante til forståelse af termen og til brug ved oversættelse.

4.2.13.1 Ordbogsopslag

Det skal bemærkes, at jeg har udeladt feltet 'ordbogsopslag'. Det skyldes, at det for alle termerne gælder, at det ikke har været muligt at slå dem op i relevante opslagsværker. De opslagsværker som jeg har konfereret med har været:

Engelsk-Dansk:

Frandsen, Helle Pals (2005) Engelsk-Dansk Juridisk Ordbog (3. Udgave). Gyldendal

Engelsk-engelsk:

Campbell, Henry Black (1990), Black's Law Dictionary (sixth edition), West Publishing Co.

Garner, Bryan A. (2004): Black's Law Dictionary. Thomson West

Martin, A. Elizabeth (2003) Oxford Dictionary of Law, Oxford University Press (Fifth edition)

Nedenfor er en forklaring af de felter, der anvendes i den terminologiske behandling og oversættelsesmæssige behandling i I-term.

Emne	Det overordnede emne, som termen hører ind under
Engelsk	Den engelske term
Kilde til term:	Kilde til termen
Eksempel:	I dette felt angives et teksteksempel på hvordan termen kan anvendes. Den relevante term er fremhævet ved hjælp af fed skrift.
Kilde til eksempel:	Kilde til teksteksemplet
Generel definition:	I dette felt angives den definition, som er fremkommet ud fra arbejdet med begrebssystemerne.
Kilde til definition:	Kilden til den generelle definition

Faglig definition:	I dette felt angives lovgivningens definition på termen, hvis en sådan findes.
Kilde til definition:	Kilde til den faglige definition
Supplerende oplysninger:	Faglige oplysninger om termen

Dansk	Den danske term
Kilde til term:	Kilde til den danske term
Eksempel:	I dette felt angives et teksteksempel på hvordan termen kan anvendes. Den relevante term er fremhævet ved hjælp af fed skrift.
Kilde til eksempel:	Kilde til teksteksemplet
Generel definition:	I dette felt angives den definition, som er fremkommet ud fra arbejdet med begrebssystemerne.
Kilde til definition:	Kilde til den generelle term
Faglig definition:	I dette felt angives lovgivningens definition af termen, hvis en sådan findes.
Kilde til definition:	Kilde til den faglige definition
Oversættelsesforslag:	Eget oversættelsesforslag. I tilfælde af flere oversættelsesforslag er det 'Oversættelsesforslag 1' der er højest prioriteret.
Kommentar:	I dette felt angives kommentarer til eget oversættelsesforslag, PET Informanternes oversættelsesforslag. Graden af begrebsidentitet mellem den engelske term og mit oversættelsesforslag diskuteres med inddragelse af oversættelsesteoretiske overvejelser.
Supplerende oplysninger:	Faglige oplysninger om termen.

Emne	Strafferet
Engelsk	communications data surveillance
Kilde til term:	Home Office Security, RIPA
Eksempel:	Communications data surveillance is an important tool for the police, intelligence agencies and other public authorities, for example, the Department of Work and Pensions looks at communications data when investigating benefit fraud.
Kilde til eksempel:	Home Office Security
Generel definition:	surveillance of transactional/addressing information at postal service or telecommunication providers
Kilde til definition:	Concept system 'suveillance01'
Faglig definition:	surveillance in relation to a postal service or telecommunication system for obtaining communications data, other than conduct consisting in the interception of communications in the course of their transmission by means of such a service or system
Kilde til definition:	RIPA Chap. 23 Part 1 Chap. II 21(a)
Supplerende oplysninger:	Ø
Dansk	overvågning af telekommunikation
Kilde til term:	PET Informant 1 og 2
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	overvågning, som består i registrering af oplysninger om teletrafik
Kilde til definition:	Begrebssystem 'overvågning01'
Faglig definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Oversættelsesforslag 1:	'overvågning af telekommunikation'
	Ud fra den komparative analyse og arbejdet med begrebssystemerne synes det danske ækvivalente begreb til 'communications data surveillance' at være 'logning af trafikdata' (retsp. kap. 71 § 786 stk. 4), fordi det handler om at registrere informationer om afsender- og modtagerforhold, og ikke om aflæsning og analyse af indholdet af meddelelser, og det er netop det karakteristiske træk, som adskiller

'communications data surveillance' fra andre overvågningstyper. Men i følge PET Informant 1 og 2 er 'teleoplysning' og 'udvidet teleoplysning' i højere grad ækvivalente termer i forhold til 'communications data surveillance'. Om 'teleoplysning' hedder det i retsp. kap. 71 § 780 stk. 1 nr. 3, at politiet kan "indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat". Dette er også informationer om afsender- og modtagerforhold. PET Informant 1 og 2 foreslår derfor oversættelsen 'overvågning af telekommunikation', hvor det altså blive ekspliciteret, at der er tale om telekommunikation. Oversættelsesteoretisk ville der være tale om 'mulig eksplicitering'. (se afsnit 4.2.9)

Der kunne dog være den indvending imod dette oversættelsesforslag, at der i definitionen på 'communications data surveillance' bliver nævnt 'postal service' (se afsnit 2.3.1 eller bilag 1, hvor den engelske udgave at citatet findes), hvilket kunne tyde på, at det ikke kun drejer sig om 'overvågning af telekommunikation', men også om overvågning af kommunikation der foregår via postvæsenet. Hvis 'postal service' tolkes, som også at inkludere postvæsenet er oversættelsesforslag 1 en forkert oversættelse. I følge Informant 1 kan der dog være situationer, hvor man i engelsk lovgivning tolker 'postal service' som noget der kun vedrører telekommunikation, og hvis det er tilfældet er oversættelsesforslag 1 korrekt.

Oversættelsesforslag 2: 'overvågning af kommunikationsdata'

Denne oversættelse kunne være en mulighed hvis man ønsker en bredere term, som inkluderer både telekommunikation og kommunikation der foregår via postvæsenet. Denne oversættelse er tæt på at være en ord-for-ord oversættelse (formel ækvivalens) og som Lundquist (Lundquist, 2005, s. 9) argumenterer for er ord-for-ord oversættelse ofte en afsløring af, at oversætteren ikke kan overskue hvad termen egentlig betyder. Dette er derfor et godt eksempel på, at en oversætter skal studere komparativ ret. PET Informant 1 og 2 mener også, at der skal følge en forklarende tekst (parafase) med sådan en oversættelse.

Kommentar: I forbindelse med øget lovgivning om registrering af information om afsender- og modtagerforhold er der generel terminologisk forvirring. I forsøget på at finde ækvivalente termer på dansk har jeg både stødt på termerne: trafikdata, telekommunikation, teletrafik, kaldsdata.

Supplerende oplysninger: Ø

Engelsk	interception of communications
Kilde til term:	Home Office Security, RIPA
Eksempel:	The law permits interception of communications by law enforcement and intelligence agencies in tightly controlled circumstances.
Kilde til eksempel:	Home Office Security
Generel definition:	surveillance of content of conversations made by cell phones, landline phones, e-mails
Kilde til definition:	Concept system 'surveillance01'
Faglig definition:	a type of surveillance where a communication is intercepted before it reaches its destination. The communication intercepted is cell phones, land lines, post, e-mail. Interception involves investigating the content of communications.
Kilde til definition:	Home Office Security
Supplerende Oplysninger:	Ø
Dansk	indgreb i meddelelshemmeligheden
Kilde til term:	Retsp. Kap. 71
Eksempel:	Ombudsmanden mente at de samme synspunkter måtte gøre sig gældende for så vidt angår forsvarerens adgang til materiale som politiet tilvejebringer ved indgreb i meddelelshemmeligheden .
Kilde til eksempel:	Folketingets Ombudsmand
Generel definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Faglig definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Oversættelsesforslag 1:	'indgreb i meddelelshemmeligheden' 'Indgreb i meddelelshemmeligheden' er en ækvivalent term svarende til 'interception of communications'. Ud af de 7 termer der bliver behandlet i dette speciale er denne term det eneste tilfælde, hvor der forekommer fuldstændig begrebsmæssig ækvivalens mellem den engelske term og en dansk term. Det kan nævnes at 'indgreb i meddelelshemmeligheden' er et meget bredt begreb, som dækker over både telefonaflytning, brevåbning, brevstandsning,

teleobservation, teleoplysning, logning af trafikdata, afbrydelse af radio- og telekommunikation (jf. retspl. kap. 71)

Kommentar: Ø

Supplerende oplysninger: Ø

Emne Strafferet

Engelsk **intrusive surveillance**

Kilde til term: RIPA

Eksempel: All authorizations for **intrusive surveillance** are also subject to scrutiny by a Surveillance Commissioner, who must be notified as reasonably practicable after the grant or cancellation of authorization.

Kilde til eksempel: Your rights – the Liberty Guide to Human Rights

Generel definition: surveillance of conversations, actions and movements made in the private sphere

Kilde til definition: Concept system 'surveillance01'

Faglig definition: covert surveillance carried out in relation to anything taking place on any residential premises or in any private vehicle; and involves the presence of an individual on the premises or in the vehicle or is carried out by means of a surveillance device

Kilde til definition: RIPA Chap. 23 Chap. II Part II 26(3)

Supplerede oplysninger: Ø

Dansk **overvågning på et ikke frit tilgængeligt sted**

Kilde til term: PET Informant 1

Eksempel: Ø

Kilde til eksempel: Ø

Generel definition: Ø

Kilde til definition: Ø

Faglig definition: Ø

Kilde til definition: Ø

Oversættelsesforslag 1: 'overvågning på et ikke frit tilgængeligt sted'.

Formuleringen 'overvågning på et ikke frit tilgængeligt sted' kommer fra definitionen på 'observation' i den danske lovgivning (retsp. 791a stk. 1). 'ikke frit tilgængeligt sted' synes at udtrykke hvad der udtrykkes med 'intrusive', nemlig, at der på en påtrængende måde brydes ind i noget som ellers var privat.

Der findes ingen ækvivalent term i dansk lovgivning. Ud fra den komparative analyse fremgår det, at de danske termer 'rumaflytning', 'telefonaflytning', 'anden aflytning' og 'observation' alle er delvis ækvivalente termer i forhold til 'intrusive surveillance'. Der er tale om inklusion (jvf. Drauskaus ækvivalensmodel afsnit 4.2.6), idet 'intrusive surveillance' dækker over flere af de danske overvågningstyper. Ingen af disse danske termer egner sig derfor som oversættelse af 'intrusive surveillance', idet de indholdsmæssigt ikke er dækkende nok. Som oversætter må man oversætte med noget mere generelt og forklarende evt. vjh. af parafrase.

Oversættelsesforslag 2: 'Aflytning og iagttagelse i privatsfæren'.

Dette oversættelsesforslag er en parafrase (se afsnit 4.2.10), og bygger på den definition, der er udarbejdet ud fra den komparative analyse og begrebssystemerne. Dette oversættelsesforslag er målsprogsorienteret (se afsnit 4.2.3) idet 'aflytning' og 'iagttagelse' begge er termer fra det danske juridiske system og almenbrugte i det danske sprog uden at selve oversættelsen 'aflytning og iagttagelse i privatsfæren' dog er en egentlig dansk juridisk term.

Oversættelsesforslag 3: 'intrusiv overvågning'.

Dette oversættelsesforslag bygger oversættelsesstrategisk på naturalisering/fonologisk oversættelse (se afsnit 4.2.12). Dette oversættelsesforslag er kildesprogsorienteret, og denne oversættelse vil sandsynligvis kun være hensigtsmæssig, hvis den ledsages af en lidt længere forklaring/parafrase.

Oversættelsesforslag 4: 'intrusivt overvågningsindgreb'.

Dette oversættelsesforslag bygger på oversættelsesstrategien 'eksplicitering' (se afsnit 4.2.9), idet det bliver eksplicit udtrykt, at der er tale om et indgreb. Endvidere er der ligesom ved oversættelsesforslag 3 tale om naturalisering/fonologisk oversættelse ved brugen af 'intrusiv'. Denne oversættelse vil sandsynligvis ligesom oversættelsesforslag 3 kun være hensigtsmæssig, hvis den ledsages af en længere forklaring/parafrase.

Kommentar: Ø

Supplerende oplysninger: Ø

Emne	Strafferet
Engelsk	directed surveillance
Kilde til term:	RIPA Chap. 23 Chap. II Part II 26(2)
Eksempel:	Directed surveillance is covert surveillance that seeks to discover private information about a person. This type of surveillance does not involve entry onto or interference with a person's property, nor does it cover anything taking place on residential premises or in a private vehicle.
Kilde til eksempel:	The Investigatory Powers Tribunal
Generel definition:	surveillance of conversations, actions, and movements made in the public sphere
Faglig definition:	covert surveillance where police, intelligence agencies and other public authorities follow an individual in public and record their movements in a non-intrusive manner
Kilde til definition:	RIPA Chap. 23 Chap. II Part II 26(2)
Supplerende oplysninger:	
Dansk	overvågning i det offentlige rum
Kilde til term:	Benedikte Nymann Eriksen
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Faglig definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Oversættelsesforslag 1:	'overvågning i det offentlige rum'
	<p>Dette oversættelsesforslag bygger på den definition af termen 'directed surveillance', som jeg har lavet ud fra det engelske begrebssystem 'surveillance01'. Det er tale om 'pragmatisk eksplicitering' (se afsnit 4.2.9) idet det er implicit på kildesproget at 'directed surveillance' foregår i det offentlige rum.</p> <p>'Observation' synes umiddelbart at være en delvis ækvivalent term til 'directed surveillance', idet der er tale om at observere noget. Her er det dog vigtigt at bemærke, at hvor 'observation' foretages på ikke</p>

frit tilgængelige steder, foregår 'directed surveillance' i det offentlige rum. Det ville derfor være misledende at oversætte 'directed surveillance' med 'observation'. Ifølge PET Informant 2 findes der ikke et tilsvarende begreb inden for dansk lovgivning. Dét at forfølge en person eller noget der virker mistænkeligt er noget det danske politi også gør, men overgangen til mere påtrængende overvågningsmetoder er flydende og denne skelnen mellem 'directed' og 'intrusive' findes ikke inden for dansk lovgivning.

Kommentar:

'Overvågning i det offentlige rum' er dog en term, som ofte bliver brugt i forbindelse med TV-overvågning i banker, supermarkeder o.lign. Der er derfor en fare for, at termen ved oversættelsesforslag 1 mister den mere specifikke betydning, som den har i engelske ret. Man kunne derfor argumentere for, at man skulle bruge en mere forklarende oversættelse f.eks. ved at oversætte den engelske definition af 'directed surveillance' og således bruge en 'parafrase' til at oversætte termen.

Definitionen/parafrasen kunne lyde som følger: hemmelig overvågning hvor politi, efterretningstjenester og andre offentlige myndigheder følger en person i offentligheden og optager dennes bevægelser på en måde som ikke er påtrængende.

Supplerende oplysninger: Ø

Emne	Strafferet
Engelsk	control order
Kilde til term:	PTA Chap. 2 1(1)
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is.
Kilde til definition:	Concept system 'surveillance01'
Faglig definition:	an order against an individual imposing obligations on him for purposes connected with protecting members of the public from a risk of terrorism
Kilde til definition:	PTA Chap. 2 1(1)
Supplerende oplysninger:	Key restrictions imposed on a 'controlled person' are: Electronic tagging, no passport, live at one address, curfews, restrictions on visitors, no internet, attend only one mosque, daily reporting to the

	police, daily monitoring by phone. (Casciani, 2007)
Dansk	'administrative kontrolforanstaltninger'
Oversættelsesforslag 1:	'administrative kontrolforanstaltninger'
	<p>Dette oversættelsesforslag dækker over de foranstaltninger politiet kan foretage når varetægtsfængsling ikke er berettiget, men der er behov for en form for kontrol med en mistænkt person. (PET Infomant 2)</p> <p>Oversættelsesteoretisk er der tale om dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering. (se afsnit 4.2.5)</p>
Oversættelsesforslag 2:	'den engelske kontrolordre'
	<p>Denne oversættelse er kildesprogsorienteret og er en mulighed hvis man som oversætter ønsker at skabe formel ækvivalens. Det vil dog være nødvendigt at eksplicitere, at der er tale om den engelske kontrolordre, så læseren ikke blander den europæiske kontrolordre sammen med den engelske.</p>
Kommentar:	<p>'Control orders' findes ikke i dansk lovgivning. Der findes kontrolordre inden for EU lovgivning, men 'den europæiske kontrolordre' refererer ikke til det samme, som de engelske 'control orders'. De engelske 'control orders' hænger tæt sammen med kampen mod terrorisme. Det gør den europæiske kontrolordre ikke i samme grad. Selvom 'control orders' ikke findes i dansk lovgivning findes fænomenet spredt i lovgivningen. Lovgivningen om 'administrative udvisninger', 'tålt ophold' og 'udvidet meldepligt' har at gøre med de samme problemstillinger som 'control orders' (se afsnit 2.4.7)</p>
Supplerende oplysninger:	Ø

Emne	Strafferet
Engelsk	non-derogating control order
Kilde til term:	PTA Chap. 2 2
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is. The action does not derogate ECHR.
Kilde til definition:	Concept system 'surveillance01'

Faglig definition:	control order that imposes obligations which are compatible with the individual's right to liberty under Article 5 ECHR
Kilde til definition:	terrorism legislation resource
Supplerende oplysninger:	
Dansk	'Administrativ kontrolordre, som ikke krænker EMRK'
Kilde til term:	Benedikte Nymann Eriksen
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Faglig definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Oversættelsesforslag 1:	'administrativ kontrolordre, som ikke krænker EMRK' <p>Dette oversættelsesforslag dækker over de foranstaltninger politiet kan foretage når varetægtsfængsling ikke er berettiget, men der er behov for en form for kontrol med en mistænkt person. (PET Informant 2) Oversættelsesteoretisk er der tale om dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering. (se afsnit 4.2.5)</p> <p>I den engelske term er det implicit, at der er tale om EMRK. I dette oversættelsesforslag har jeg brugt 'pragmatisk eksplicitering' (se afsnit 4.2.9) sådan, at det bliver ekspliciteret på dansk, at der er tale om EMRK.</p>
Oversættelsesforslag 2:	'engelsk kontrolordre, som ikke krænker EMRK' <p>Denne oversættelse er kildesprogsorienteret og er en mulighed hvis man som oversætter ønsker at skabe formel ækvivalens. Det vil dog være nødvendigt at eksplicitere, at der er tale om den engelske kontrolordre, så læseren ikke blander den europæiske kontrolordre sammen med den engelske.</p>
Kommentar:	Se kommentarfelt 'control order' En 'non-derogating control order' er det samme som en 'control order', idet en "almindelig" 'control order' forventes ikke at krænke EMRK.
Supplerende oplysninger:	Ø

Emne	Strafferet
Engelsk	derogating control order
Kilde til term:	PTA
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Action made by the police to monitor and control one person everywhere the person is. The action derogates ECHR.
Kilde til definition:	Concept system 'surveillance01'
Faglig definition:	control order that imposes obligations that are incompatible with the individual's right to liberty under Article 5 ECHR
Kilde til definition:	terrorism legislation resource
Supplerende oplysninger:	ECHR art 15: "In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any High Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Convention (ECHR) to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law."
Dansk	Administrativ kontrolordre, som krænker EMRK
Kilde til term:	Benedikte Nymann Eriksen
Eksempel:	Ø
Kilde til eksempel:	Ø
Generel definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Faglig definition:	Ø
Kilde til definition:	Ø
Oversættelsesforslag 1:	'administrativ kontrolordre, som krænker EMRK' Dette oversættelsesforslag dækker over de foranstaltninger politiet kan foretage når varetægtsfængsling ikke er berettiget, men der er behov for en form for kontrol med en mistænkt person. (PET Infomant 2)

Oversættelsesteoretisk er der tale om dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering. (se afsnit 4.2.5)

I den engelske term er det implicit, at der er tale om en krænkelse af EMRK. I dette oversættelsesforslag har jeg brugt 'pragmatisk eksplicitering' (se afsnit 4.2.9) og ekspliciteret, at der er tale om krænkelse af EMRK.

Oversættelsesforslag 2: 'engelsk kontrolordre, som krænker EMRK'

Denne oversættelse er kildesprogsorienteret og er en mulighed hvis man som oversætter ønsker at skabe formel ækvivalens. Det vil dog være nødvendigt at eksplicitere, at der er tale om den engelske kontrolordre, så læseren ikke blander den europæiske kontrolordre sammen med den engelske.

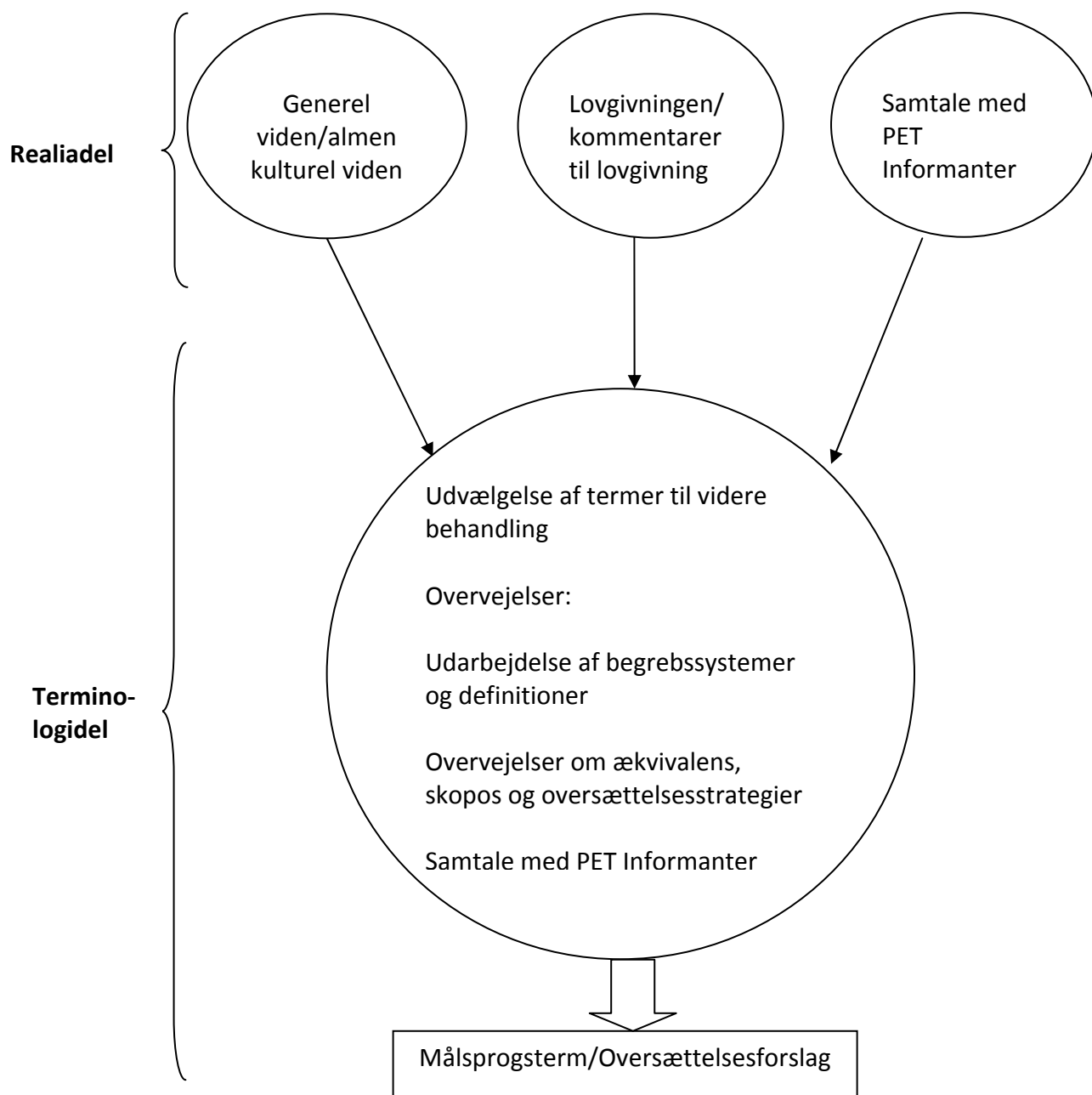
Kommentar: Se kommentarfelt 'control order'

Supplerende oplysninger: Ø

4.2.14 Den unikke oversættelsessituation

Enhver oversættelsessituation er unik. Selvom man kan fastlægge genre og en række fælles træk og oversættelsesstrategier, som man kan sige er karakteristiske for oversættelse af juridiske termer, vil man aldrig kunne opstille et skema eller en fremgangsmåde. Selv regler for hvad man bør huske og hvad man bør undgå er meget forskellige og til tider direkte modsigende. For at skabe et overblik over hvilke overvejelser og strategier der ligger bag den unikke oversættelsessituation, som er grundlaget for dette speciale har jeg opstillet Figur 6, som beskriver vejen fra lokalisering af engelske juridiske termer, som er udfordrende ved oversættelse til den danske målsprogsterm/oversættelsesforslag. De første tre bobler: 'generel viden/almen kulturel viden', 'lovgivningen/kommentarer til lovgivningen' og 'samtale med PET Informanter' skal illustrere de tankeområder, som jeg har brugt til at komme frem til selve problemstillingen i dette speciale, nemlig identificering af engelske juridiske termer, som er udfordrende i en oversættelsessituation og efterfølgende oversættelse af termerne. Den store bobbel i midten viser hvilke af fagets metoder jeg har valgt at benytte ved oversættelse af termerne.

FIGUR 6 MODEL - DEN UNIKKE OVERSÆTTELSSESITUATION

5 KONKLUSION PÅ DEN TERMINOLOGISKE UNDERSØGELSE

Resultatet af den terminologiske analyse har vist, at det i langt de fleste tilfælde ikke var muligt at finde en ækvivalent term i det danske retssystem. Jeg kunne i højere grad bruge undersøgelsen til at bestemme hvilke termer jeg *ikke* kunne bruge til oversættelse frem for hvilke jeg kunne bruge. Dette stemmer overens med Rayer's fastlæggelse af formålet med en komparativ terminologisk analyse med henblik på juridisk oversættelse, idet han siger, at det netop handler om at udelukke termer i målsproget frem for at finde ækvivalente termer på målsproget (se afsnit 4.2.2) Kun i et tilfælde fandt jeg en ækvivalent term på målsproget der egnede sig, som oversættelse. Det var i tilfældet 'interception of communications' som var fuldstændig ækvivalent med det danske begreb 'indgreb i meddelelseshemmeligheden'.

Nedenstående skema viser hvilke oversættelsesforslag jeg kom frem til ud fra den terminologiske og oversættelsesteoretiske analyse og hvorvidt de skaber formel eller dynamisk ækvivalens:

Term	Oversættelsesforslag	Formel ækvivalens/Dynamisk ækvivalens
Communications data surveillance	Overvågning af telekommunikation	D
Interception of communications	Indgreb i meddelelseshemmeligheden	D/F
Intrusive surveillance	Overvågning på et ikke frit tilgængeligt sted	D
Directed surveillance	Overvågning i det offentlige rum	D
Control order	Administrative kontrolforanstaltninger	D
Non-derogating control order	Administrative kontrol foranstaltninger, som ikke krænker EMRK	D
Derogating control order	Administrative kontrolforanstaltninger, som krænker EMRK	D

Som det fremgår af ovenstående skema er jeg kommet frem til oversættelsesforslag, som alle lever op til Nida's teori om dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering (se afsnit 4.2.5). (Kun i tilfældet med 'interception of communications' er oversættelsesforslaget tæt på at være en

ordret oversættelse og der kunne derfor være tale om formel ækvivalens. Eftersom termen 'indgreb i meddelelshemmeligheden' er kendt i det danske retssystem kunne man alligevel tale om dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering og jeg har derfor skrevet D/F).

Groot & Laer's teori om, at juridisk sprog skal oversættes til juridisk sprog (afsnit 4.2.1) og ikke med ord fra almensprogbrug er ikke en teori, som jeg har fulgt i oversættelsen af størstedelen af termerne. Jeg har i højere grad fulgt Rayer's teori, som gik ud på at: "viderebringe juridiske ideer gennem en oversat tekst som bruger – i så høj grad som muligt – lingvistiske elementer, som er velkendte for målsproglæseren". (afsnit 4.2.3) Oversættelsesstrategisk har jeg hovedsageligt benyttet mig af strategierne parafrase og eksplicitering, som netop også er strategier, som man typisk vil bruge når man forsøger at skabe dynamisk ækvivalens.

Jeg har ikke benyttet mig, at strategien 'låneoversættelse', som ellers synes oplagt ved flere af termerne, men ud fra den argumentation, at teksten kan komme til at virke fremmed og uoversat ved for mange 'låneoversættelser' har jeg arbejdet hen imod en mere oversat tekst og som allerede nævnt dynamisk ækvivalens og målsprogsorientering.

Jeg har ikke benyttet mig af skopos-teorien (afsnit 4.2.7), idet jeg har oversat termerne uafhængigt af en kontekst, og jeg har derfor ikke valgt strategi ud fra hvad formålet med oversættelsen er. Der kunne være situationer, hvor termerne skulle oversættes ind i en sammenhæng, som i højere grad peger i mod brugen af formel ækvivalens og kildesprogsorientering.

Litteraturliste

Amnesty International (27. Marts 2007). *Baggrundspapir om antiterrorlovgivningen*. Hentet den 15. september 2008 fra <http://www.amnesty.dk/default.asp?page=2604&lang=da>

Blume, P. (24. Oktober 2001). *Resumé og redigeret udskrift af høring i Folketinget*. Hentet d. 21. oktober 2008 fra www.tekno.dk/pdf/p01_overvaagning-rapport.pdf

Borg, D. (September 2006). *The War on Terror and the Institution of Human Rights - Can the two be combined?* Hentet den 15. august 2008 fra www.east.uu.se/docs_publicationer/AR102DB.pdf

Bro, J. (24. Oktober 2001). *Overvågning - resumé og redigeret udskrift af høring i Folketinget*. Hentet den 15. september 2008 fra <http://www.amnesty.dk/default.asp?page=2604&lang=da>

Casciani, D. (24. Maj 2007). Q&A Control orders. Hentet den 20. august 2008 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/6268959.stm

Dansk Flygtningehjælp (2008). *Endeligt afslag*. Hentet den 12. december 2008 fra http://www.flygtning.dk/Endeligt_afslag_paa.800.0.html

Digital Rights (u.d.). *Kommentar til regeringens terrorpakke*. Hentet den 14. september 2008 fra www.digitalrights.dk/documents/DigitaRights-kommentar-til-terrorpakke.doc

DR (Marts 2007). *Skjul dine it-oplysninger for politiet*. Hentet den 15. august 2008 fra <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2007/03/20/082302.htm?rss=true>

Draskau, J. K. (1994). Om oversættelse af fagsprog. I: V. H. Pedersen, & N. Krogh-Hansen, *Oversætteshåndbogen* (s. 97-108). Munksgaards Sprogserie.

Garner, B. A. (2004). *Black's Law Dictionary*. Thomson West.

Grindsted, A., & Toft, B. (1994). Leksikografi og terminologi. I: P. Viggo Hjørnager, & N. Krogh-

Groot, G.-R. D., & Laer, J. C. (2006). *The Dubious Quality of Legal Dictionaries*. International Journal of Legal Information, s. 65-86.

Hammerton, J. (12. september 2000). *Regulation of Investigatory Powers Act 2000 - commentary*. Hentet den 17. august 2008 fra <http://www.magnacartaplus.org/bills/rip/>

Home Office (2008). *Counter Terrorism Strategy*. Hentet den 17. september 2008 fra <http://security.homeoffice.gov.uk/counter-terrorism-strategy/surveillance/types-surveillance/>

House of Commons (Marts 2000). *Commentary on Regulation of Investigatory Powers Bill*. Hentet den 22. september 2008 fra <http://www.fipr.org/rip/JRP2HRA.html>

Institut for Menneskerettigheder (2006). *harbeas corpus*. Hentet den 4. December 2008 fra

<http://www.menneskeret.dk/Internationalt/Den+Europ%c3%a6iske+Menneskerettigheds-konvention/18+artikler/5+Ret+til+frihed+og+sikkerhed/Habeas+Corpus>

Institut for Menneskerettigheder (2006). *Menneskerettighederne kan ophæves*. Hentede September 2008 fra

<http://www.menneskeret.dk/internationalt/den+europæiske+menneskerettigheds-konvention/18+artikler/15+menneskerettighederne+kan+ophæves+midlertidigt>

Institut for Menneskerettigheder (2006). *Ret til frihed og sikkerhed*. Hentet d. 24. november 2008 fra

<http://www.menneskeret.dk/internationalt/den+europ%C3%A6iske+menneskerettigheds-konvention/18+artikler/5+ret+til+frihed+og+sikkerhed>

IT-sikkerhedsrådet. (u.d.). *Dansk it-terminologi - vis begreb*. Hentet den 12. oktober 2008 fra

http://www.dsn.dk/it-dansk/popupVisBegreb.php?b_id=82

Károly, K. (2006). *Translation Studies*. Hentet den 2. november 2008 fra seas3.elte.hu/coursematerial/KarolyKrisztina/TS-lecture5.ppt

Lundquist, L. (2005). *Oversættelse - problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og pragmatisk perspektiv*. København: Forlaget Samfundslitteratur.

Madsen, B. N. (Juli 2005). *Håndbog i begrebsarbejde - principper og metoder for arbejdsgrupperne nedsat af Det Nationale Begrebsråd for Sundhedsvæsenet*. Hentet den 15. juli 2008 fra

http://www.sst.dk/publ/publ2005/SESI/Begrebsarbejde/Del_1/Haandbog_begrebsarbejdedel1.pdf

NationMaster.com. (2008). *Prevention of Terrorism Act - Encyclopedia*. Hentet den 10. september 2008 fra [http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Prevention-of-Terrorism-Act-2005-\(UK\)](http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Prevention-of-Terrorism-Act-2005-(UK))

Olsen, B. K., Badse, C., & Jørgensen, R. F. (5. Februar 2007). *Notater*. Hentet den 10. december 2008 fra http://humanrights.palermo.magenta-aps.dk/hoeringssvar/alle/n07_10/

Office for Security and Counter Terrorism (12. Juni 2008). *Control Orders Update*. Hentet den 7. december 2008 fra: <http://security.homeoffice.gov.uk/news-publications/news-speeches/control-orders-update-0608>

Office of Public Sector Information (2005). *Prevention of Terrorism Act*. Hentet den 28. juli 2008 fra http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2005/ukpga_20050002_en_1

Office of Public Sector Information. (2000). *Regulation of Investigatory Powers Act*. Hentet d. 10 juli 2008 fra http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2000/ukpga_20000023_en_1

Olander, T. (16. Marts 2007). *Overvågning for milliarder*. Hentet den 20. juli 2008 fra <http://www.abemad.dk/logningsbekendtgc3%b8relsen/overvagning-for-milliarder>

PET. (2006-2007). *Årsberetning Politiets Efterretningstjeneste*. Søborg: PET.

Rayer, W. (1988). Problems of Legal Translation from the Point of View of the Translator. I: P. Nekeman, *Xlth World Congress of FIT - Translation our Future* (s. 451-462). Maastricht: Euroterm.

Retsinformation (2007) *Retsplejeloven*. Hentet d. 12. januar 2009 fra <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=105378>

Retsinformation (2007) *Straffeloven*. Hentet den 12. januar 2009 fra <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=113401>

Rothe, H. (23. Marts 2006). *Advokatrådet om terrorpakken*. Hentet den. 17. september 2008 fra <http://www.senyt.dk/default.asp?Dok=353&Emne=22>

Raasten, C., & Skibsted, S. (u.d.). *Overvågning - Webkameraet på Læsø*. Hentet den 12. september fra <http://www.kromannreumert.com/cms/site.aspx?p=504&CardId=230>

Sager, J. C. (1998). Terminology. I: M. Baker, *Encyclopedia of Translation Studies* (s. 251-255). London & New York: Routledge.

Sarcevic, S. (1997). *New Approach to Legal Translation*. The Hague: Kluwer Law International.

Sarcevic, S. (1988). Translation of legislation - with special emphasis on languages of limited diffusion. I: W. Rayer, *Problems of Legal Translation from the Point of View of the Translator* (s. 455-461). Maastricht: Euroterm.

Smith, E. (2003). *Straffepoces*. København: Forlaget Thomson.

Statsministeriet. (2008). *Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror*. Hentet den 12. december 2008 fra <http://www.stm.dk/publikationer/terror/Kap4.htm>

Stiegel, O. (1984). *Efterforsknings- og bevisspørgsmål ved narkotikaforbrydelser*. Hentet den 24. august 2008 fra http://juraportal.dk/njm/535/link_njm-1173445217-367417-949.tkl?view2=facts

Terminology. (2003). *Terminology*. Hentet den 11. november 2008 fra www.uah.edu/library/turnitin/studentterm.htm

Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (2004). A Methodology for Translation. I: L. Venuti, *The Translation Studies Reader* (s. 128-137). London & New York: Routledge.

Wikipedia. (2008). *Control order*. Hentet den 12. September 2008 fra http://en.wikipedia.org/wiki/Control_order

Bilag 1

Engelske citater

Fra afsnit 2.2.3 Nødvendighedstest – England

RIPA chap. 23 Part I chap. I 5 (2b)

The Secretary of State shall not issue an interception warrant unless he believes –
[...] (b) that the conduct authorized by the warrant is proportionate to what is sought to be achieved by that conduct.

Fra afsnit 2.2.3 Nødvendighedstest – England

RIPA chap. 23 Part I chap. II 22 (2) a-h

It is necessary on grounds falling within this subsection to obtain communications data if it is necessary –

- (a) in the interests of national security;
- (b) for the purpose of preventing or detecting crime or of preventing disorder;
- (c) in the interests of the economic well-being of the United Kingdom;
- (d) in the interests of public safety;
- (e) for the purpose of protecting public health;
- (f) for the purpose of assessing or collecting any tax, duty, levy or other imposition, contribution or charge payable to a government department;
- (g) for the purpose, in an emergency, of preventing death or injury or any damage to a person's physical or mental health;

Fra afsnit 2.3.1 Communications data surveillance

I RIPA (Chap. 23 Part 1 chap. II 21 (4a))

- (a) any traffic data comprised in or attached to a communication (whether by sender or otherwise) for purposes of any postal service or telecommunication system by means of which it is being or may be transmitted;
- (b) any information which includes none of the contents of a communication (apart from any information falling within paragraph (a)) and is about the use made by any person – of any postal service or telecommunications service.

Fra afsnit 4.2.1 Hvordan adskiller juridisk oversættelse sig fra almensprolig oversættelse?

”The meaning in the source language legal system of the terms to be translated must be studied, after which a term with the same content must be sought in the target language legal system. Translators of legal terminology are obliged to practice comparative law.” (Groot & Laer, 2006, s. 66)

Fra afsnit 4.2.2 Oversættelse til et andet sprog, ikke et andet retssystem

”Unlike medicine, chemistry, computer science, and other disciplines of the exact sciences, law remains first and foremost a national phenomenon. Each national or municipal, as it is called, constitutes an independent legal system with its own terminological apparatus and underlying conceptual structure, its own rules of classification, sources of law, methodological approaches, and socio-economic principles.” (Sarcevic, 1997, s. 13)

Fra afsnit 4.2.3 Målsprogsorientering med fokus på kildesprogets retssystem

”The objective is to approach the TL reader within his socio-cultural framework and to convey new political and legal ideas through a translated statutory text which uses – as much as possible – familiar linguistic elements”. (Rayer, 1988, s. 456)

Bilag 2

Cd med internetkilder